

ÉZEN AZ ÚTON ÉRKEZTEM

FELNŐTT TANULÓI ÉLETÜTINTERJÚK EURÓPÁBÓL

TARTALOM

Előszó	4
Belgium (Flamand területek)	7
Bulgária	10
Ciprus	12
Egyesült Királyság	14
Észtország	17
Finnország	20
Hollandia	23
Izland	25
Litvánia	26
Magyarország	29
Norvégia	32
Románia	36
Svájc	38
Szlovénia	39
Nemzetközi Felnőtt Tanulók Hete Európában és az Első Nemzetközi Felnőtt Tanulói Fórum	42
Kapcsolati címek	44

Első kiadás: 2005

Kiadja a Felnőttkori Folyamatos Tanulás Nemzeti Intézete és az UNESCO Oktatási Intézete

Az eredeti kiadvány felelős szerkesztője: Francisca Martinez

Segédszerkesztők: Melissa Crane, Siân Pollock és Barry Norris

Közreműködő szerkesztők: Bettina Bochynek, Berit Mykland és Zvona Pangerc Pahernik

A fedőlapot és a szedést a Prestige Filmsetters készítette.

ISBN 963 86375 7 9

Magyarországon kiadja: Magyar Népfőiskolai Társaság ©

Fordította: Balogh Zsuzsanna

A magyar szöveget lektorálta: Terencsényi Imre

A magyar nyelvű kiadványt nyomdailag előkészítette: Kú Marianna

Felelős kiadó: Sz. Tóth János

Az UNESCO hamburgi Oktatási Intézete jogilag független személy. Az Intézet programjait az UNESCO Összesítő Konferenciájának alapelvei mentén fogalmazzák meg, de kiadványaiért az Intézet egymaga felel. Az UNESCO nem vállal felelősséget ezen kiadványok tartalmáért.

A kiadványban található nézőpontok, tények és vélemények a szerzők gondolatait tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az UNESCO hamburgi Oktatási Intézetének hivatalos álláspontjával.

A kiadványban használt elnevezések és a téma megjelenítése az egyes országok vagy területek jogi státuszával, vagy hatóságaival, illetve az országok vagy területek közti határok meghatározásával kapcsolatosan semmiképpen nem értelmezendők az UNESCO Főtitkárságának véleményeként.

ELŐSZÓ

A felnőtteknek arra való bátorítása, hogy vegyenek részt tanulási tevékenységekben, napjainkra senki által nem vitatott alapfeladattá vált a nemzetközi politikai diskurzusban. A készségek frissítése, az új technológia kihívásainak való megfelelés, a gyors ütemben változó munkaerő-piac és az általános értelemben vett fejlődés segítése a politikai döntéshozók okfejtéseiben fő érvekként szerepelnek az élethosszig tartó tanulás szükségessége mellett.

Amíg ezen okfejtések általában csak a mérhető indikátorokat kínálják a tanulás és az oktatás eredményeinek értékelésére, addig csak az érme egyik oldalát engedik látnunk. A felnőttkori tanulás hasznáról és motivációs erejéről sokkal teljesebb képet kapunk, ha magukkal a felnőtt tanulókkal beszélgetünk. A tanulásnak életükre gyakorolt átalakító és felpezsdítő hatásáról szóló történeteik olyannyira sok bizonyítékot szolgáltatnak, hogy mindaz sokkal többet árul el és jóval meggyőzőbb, mint a mennyiségileg mérhető eredmények.

A felnőtt tanulókkal való beszélgetések által nyert kép ugyanakkor azért is nagyon hasznos, mert a megfelelő irányelvek, és a tanulók igényein és elképzelésein alapuló tanulási formák megfogalmazásakor segítségünkre lehet. Másrészt a felnőtt tanulókkal való beszélgetés és partnerként való kezelésük az irányelvek fejlesztésében, illetve a tanulói szolgáltatások javításáról szóló egyezkedésben nélkülözhetetlen, ha aktív állampolgárokat és demokratikus kultúrákat kívánunk nevelni.

A világszerte megrendezésre kerülő felnőtt tanulói hetek és tanulói fesztiválok régóta próbálják a középpontba helyezni a tanulókat, és olyan tereket találni a tanulók véleményeinek kifejtésére, melyeken az oktatók és a politikai döntéshozók meg is hallják őket. Ebből kifolyólag az Európai Bizottság elhatározta, hogy támogatja a „Nemzetközi Felnőtt Tanulók Hete Európában” nevezetű transznacionális programot (NemFelHE) és, hogy – mint a projekt egyik fő végeredményét – jelen kiadvány megjelenését lehetővé teszi. Tanulói életutakat már sok országban írásba foglaltak, de ez a füzet az első nemzetközi dokumentum, amely nem kevesebb, mint tizennégy ország tanulóinak történeteit dolgozza fel.

Az UNESCO Oktatási Intézetének nagy öröme szolgál, hogy ezt a gazdag gyűjteményt kiadhassa, és Európa különböző országaiban – s remélhetőleg még szélesebb körben – a támogatás hatékony eszközévé tehesse mind a politikai döntéshozók, a programkészítők, mind az oktatók és tanulók számára.

Bettina Bochynek
NemFelHE Koordinátor
UNESCO Oktatási Intézet (UOI)

ELŐSZÓ A MAGYAR NYELVŰ KIADÁSHOZ

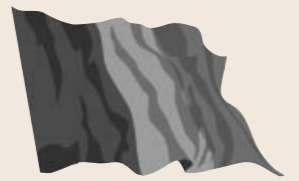
A Magyar Népfőiskolai Társaságot hosszú évekre visszatekintő munkájában az élethosszig tartó tanulás tanulóközpontú megközelítése jellemezte. Tettük és tesszük ezt annak érdekében, hogy a munkaerőpiac, a felsőoktatás és piaci verseny keretei közé szorított felnőttképzés ne csupán egy eszköz legyen a XXI. századi vesszőfutásban, hanem cél, öröm és felelősség, s személyes és közösségi önmegvalósítás is. 2003-ban, egy az Európai Unió 18 ezer állampolgárát érintő kutatás eredményeiben a fenti kívánság kevésbé lírai módon, tények alapján is tetten érhető közvélekedés. A megkérdezettek közel 80% az élethosszig tartó tanulás azon megközelítésmódját pártolja, ahol a személyes fejlődés, olyan közösséget erősítő kulcskészségek fejlesztésével kapcsolódik össze, melyek nem felétlenül azonnal válthatóak haszonra a munkaerő piacon. Sőt az úgynevezett társadalmi készségek elsajátításának fontosságát a polgárok maguk inkább előtérbe helyezik a döntéshozók, és képzési ellátók által mindenekelőtt előnyben részesített eszköz- jellegű tudás és kompetenciák megszerzésével szemben.

Mi következhet mindebből a felnőtt tanulók számára, a tanulóközpontúság hangsúlyozásával? Az, hogy igyekeznünk kell közelebb vinni egymáshoz a felnőttképzés legkülönbözőbb szereplőit, a formális, nem-formális és informális felnőttkori tanulás és képzés módszereit, helyszíneit, s magunk is a népfőiskolák munkájában arra törekszünk, hogy a véleményformálók ne csak a képzési ellátók és a döntéshozók köréből kerüljenek ki, hanem a mindenkori felnőtt tanulók, polgárok is beleszólhassanak. A Felnőtt Tanulók Hete az élethosszig tartó tanulásnak ezt az irányultságát kívánja erősíteni, s elérni, még ha apránként is, hogy ez a szemlélet váljon általánosan elfogadottá minden felnőttképzési tevékenységben. A most kézben tartott kiadvány, amelynek megjelenetésére nagy örömmel vállalkozott a Magyar Népfőiskolai Társaság egy kiváló eszköz lehet a fent vázolt célok megközelítéséhez. Mivel a felnőtt tanulók hangjának megszólaltatását régóta fontos feladatunknak tartjuk, örömmel vállaltuk, hogy a kilencvenes évek végén összegyűjtött magyar életút interjúk után, ezúttal a személyes hangú valóságok egy európai keresztmetszetét adjuk közre.

Történetek. Emberi, valóságos és egyszerű történetek a tanuló európai polgárok életéből. Nemes egyszerűséggel világítanak rá arra, hogy a tanulás elsősorban öröm és az önbecsülést erősítő eszköz. Öröm a leghétköznapibb helyzetekben. A kiadvány megjelenetésével az a célunk, hogy ez az egyszerű, de a felnőtt kori tanulás szemléletében paradigmaváltást jelentő élmény anyag minél több érintetthez eljusson, s minél többeket bátorítson.

Az interjúk összegyűjtésére és angol, német és francia nyelvű megjelenetésére az UNESCO hamburgi Oktatási Intézete által koordinált Nemzetközi Felnőtt Tanulók Hete hálózat résztvevői vállalkoztak, 2005-ben, s a magyar nyelvű változat az egyik első további nemzeti nyelven megjelent hasonmás kiadás.

Fesztbaum Zsófia
Magyar Népfőiskolai Társaság

*Mijn spelen is leren, mijn leren is spelen;
't Is wijsheid, 't zijn deugden, naar welken ik haak.*

*„Játszva tanulok és tanulva játszom;
ez a bölcsesség, az erény, melyre vágyom.”*

(Naar Hiëronymus van Alphen, 1746-1803)

Jan De Vry

Az egész akkor kezdődött, mikor a Sabena légitársaság csődbe ment 2001-ben. Nyugdíjba kellett mennem, hiszen 53 éves voltam. Két szenvedélyem már akkor is – ahogyan most is – az utazás és a kreativitás volt. Utazni viszont eleget utaztam a nemzetközi járatokon eltöltött steward éveim alatt, valami teljesen másba akartam belevágni. Már volt ugyan egy ideje számítógémem, de csak írógépnek használtam elektronikus levelezésre és az Internet böngészésére. Sosem használtam igazán ki a gép adta lehetőségeket, mivel a Sabenánál nagyon rendszertelen beosztás szerint dolgoztam, de 2001 után több időm akadt, így úgy döntöttem, beiratkozom egy kezdő számítógépes tanfolyamra. A kurzusnak köszönhetően új dolgokra tanultam meg használni számítógépet, ami egyre inkább felkeltette érdeklődésem, ígylhat elhatároztam, hogy kreatív módon közelítem meg ezt a médiumot. A ceruzával és ecsettel történő rajzolás, illetve festés sosem tartoztak erősségeim közé, de a computeres programoknak köszönhetően egy merőben új világ tárulkozott ki előttem.

Fiatalkoromban átlagos tanulónak számítottam, sosem lelkesedtem igazán egyik tantárgyért sem, de tudtam, mennyire fontos, hogy diplomám legyen, ezért mindent megtettem, hogy meglegyen a biztos ötven százalékos eredmény, de igazán nem fektettem nagy erőt a tanulásba. Az első számítógépes tanfolyam után, melyet felnőttként végeztem el, hamarosan jelentkeztem a következőre, majd az azt követőre, aztán újabb kettőre. Így már hetente három alkalommal jártam, de ennél is többet szerettem volna. Ezek után egy év szünetet tartottam, mert utazgatni akartam és ebben a tanulás korlátozott volna, de a következő hónapban ismét beiratkozom. A felnőtt tanulás pozitívuma, hogy arra a tanfolyamra járhatunk, amelyik legjobban érdekel és akkor, amikor az nekünk időben a leg-

megfelelőbb. Olyan emberekkel tanulunk együtt, akik más-más generációkból és kultúrákból érkeztek és más-más témák érdeklik őket. Mindenki azért van ott, mert ezt akarja, a megnyugtató atmoszféra pedig ösztönzőleg hat rájuk.

A computeres rajzolás, fotó-szerkesztés és animációs filmek készítése mára legnagyobb hobbijaimmá váltak. A különféle programoknak köszönhetően kreativitásomat időm száz százalékaiban ki tudom élvezni, nem úgy, mint mikor nem volt időm és nem voltak meg a megfelelő készségeim. Jelenleg is egy nagy projekten dolgozom, szüleim sok archív 9, 8 és szuper 8 mm-es filmet hagytak rám, melyeket szeretnék digitalizálni és megválni. A legelső alkalom óta, hogy a számítógép elé ültem, ez a feladat volt a cél, mely gondolataimban járt és most eljutottam oda, hogy megkezdjem az utolsó tanfolyamot, melyen megtanulok majd videofilmet vágni, és melynek befejeztével véghezvihetem a célt. Bizonyos értelemben ez azt jelenti, amit apám elkezdett, de nem tudott befejezni, én – számítógémemnek és a tanfolyamoknak köszönhetően – be tudom majd fejezni, és ez leírhatatlanul jó érzéssel tölt el. ■

Robert Poschet

ID: Született Antwerpenben, 1959. augusztus 18-án

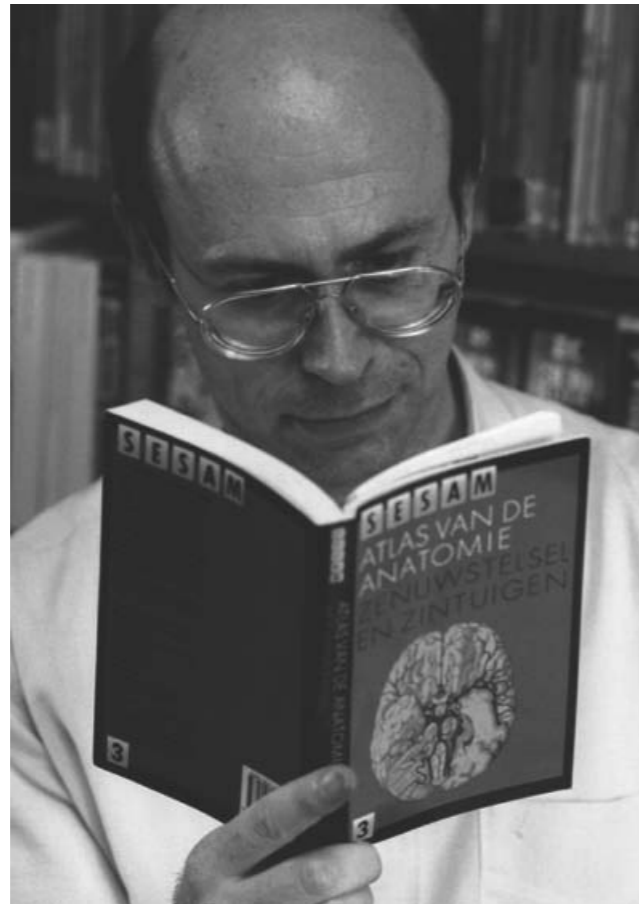
Tanulói élményeim igazából már az általános iskolában kezdődtek, ahol szerencsémre olyan lelkes tanárokkal voltam körbevéve, akik többet akartak tanítani nekünk, mint amennyi a tantervben elő volt írva. Különösen jól emlékszem egyik tanáromra, Hugo Dirvenre, aki az általános utolsó két évében tanított minket és nagyon jól tudott a természetről és a világot megváltoztató felfedezésekről beszélni, melyeket különböző tesztekkel illusztrált. A felfedezésekről hallott történetek hamarosan tudósokról szóló könyvek, különösen önéletrajzaik olvasásához vezettek, melyekben sikereikről és kudarcaikról írnak. A weboldalakhoz hasonlóan pedig a könyvek is rengeteg más könyvre vonatkozó utalást és kapcsolódási pontot tartalmaznak, így fedeztem fel a régészetet, a mitológiát és az őslénytant. Ezek a tudományok évekig töltötték ki gondolataimat, és örömmel tekintek vissza arra az időre, mikor órákra beletemetkeztem egy-egy könyvbe.

A középiskolában elkezdtem nem szeretni a tanulást, túl sok tárgyat találtam unalmasnak és úgy éreztem, nem is igazán fogadom őket be. Tizenöt éves koromban a szüleim és a tanárim ellenérzései közepette úgy döntöttem, otthagynom az iskolát és elkezdek dolgozni. Mivel nem volt foglalkozásom, esti iskolákba kellett járnom, ami sokkal jobban tetszett, mint a nappali. Autószerelői képzettséget szereztem, de igazából ez csak afféle áthidaló megoldás volt, hiszen továbbra is sokat olvastam és gyűjtöttem az információkat azokról a dolgokról, amik igazán érdekelték.

Általában sem hiszem, hogy még túl sokáig tanulhattam volna, legalább is formálisan, a cégnél, amelynél dolgoztam, bár az még működött 1990-ben. A nehézipar újabb leépítési

hullámánál munka nélkül is maradtam. Évekig dolgoztam autószerelőként és megszereztem a szükséges munkatapasztalatot, de mindig is nagy autókkal kellett dolgoznom, így a magánautókkal való munkában nem volt elég tapasztalatom, így nem találtam új állást.

Ekkor úgy döntöttem, újraképezem magam, és elkezdtem vizsgálgatni a lehetőségeket. A VDAB (Flamand Foglalkoztatási és Szakképzési Szolgáltató Szervezet) könyvelői képzést indított, amelyre jelentkeztem, és amelyet

sikeresen elvégeztem. A vizsgáztató tanárok észrevették, hogy jól tudok bánni a számítógépekkel, így lehetőségem nyílt részt venni egy számítógép-technikusi képzésben. A képzésnek köszönhetően el tudtam helyezkedni egy titkársági irodában, mivel többet tudtam a számítógépekről, mint egy átlagos felhasználó. Egyúttal beiratkoztam egy pszichológia-tanfolyamra a Szabad Egyetemen. Ezen választásomnak két oka volt; először is, többet akartam megtudni magamról, másodsor pedig nagyon érdekelt a pszichológia biológiai oldala, ami egy idő után jobban lekötött, mint a többi tárgy, melyek kötelezőek voltak, s így tovább kellett hallgatnom őket.

Ugyanaz a dilemma állt előttem, mint a középiskolában, de mostanra már valamivel bölcsőbb és türelmesebb lettem.

Szintén alkalmam nyílt egy szakmai gyakorlaton részt venni az egyik ideggyógyászati klinikán, ahol különböző pszichoneurológiai tesztek és megfigyelés alapján kellett jelentést készíteni egy adott betegről. A klinikán nagyon sok lelkes ideggyógyással, pszichológussal, terapeutával és nővérrel találkoztam, akik mindent megtettek azért, hogy betegeiket, amennyire csak lehet, megszabadítsák a szenvedéstől. A betegek ilyenfajta megközelítése azonban nem teljesen helyes, a hangsúly ugyanis a gyógyításon van, hiszen máson nem lehet, ennek ellenére szomorú, hogy az agykárosodást szenvedett

beteg rehabilitációjával nem igazán foglalkoznak. Ez kicsit olyan, mintha csak a rendelkezésre álló anyaggal próbálnánk valamit kezdeni. Az orvosok rengeteg kutatás tárgyát képezik, míg a rehabilitáció sajnos alig egy-kettőt.

Most tanulmányaim utolsó fázisába léptem, így talán tanulhatok valamit, ami a biológia egyik területéhez kapcsolódik, például mikrobiológiát, az ugyanis nagyon érdekel. Az utóbbi hónapok a biológia-tudásom felfrissítésével teltek a képzés megkezdése előtt, különösen, hogy szeretnék majd

valami maradandót írni a témáról szakdolgozatomban. Véleményem szerint a munkáltatók nem nyújtanak elég támogatást azon dolgozóknak, akik a képzéseken való részvételt nehezen bírják. Inkább külsősöknek, mint saját dolgozóknak tartják fenn az előrelépés lehetőségét, s ez azt jelenti, hogy fel kell hívni a figyelmet az embereknek arra való bátorítására, hogy eljárjanak a képzésekre, mivel ha mások nem értékelik, amit csinálnak, személyes okok kell, hogy ösztönözzék őket. A munkáltatók mostani hozzáállása leginkább elbátortalanítja az embert. ■

FOTÓK:

Jan De Vry – magángyűjtemény

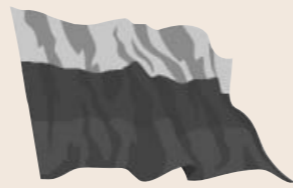
Robert Poschet – Arne Keppens

NEMZETI INTÉZET:

DIVA – A Flamand Közösség Minisztériuma

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Mrs Els Ranshuijsen

Chovek se uchi dokato e zhiv Az ember tanul, amíg csak él

(bolgár mondás)

Anna Georgieva Jordanova

ID: Írás-olvasás tanfolyamon vett részt

Perusica kisváros cigány negyedében nőttem fel, szüleim nagyon kedves és jó emberek, de abban az időben nehéz volt az élet, mindig kevés volt a pénzünk, így abba kellett hagynom a tanulást.

Az első osztály befejezése után szüleim úgy döntöttek, segítenem kell nekik a házimunkában, nem bírták három diák költségeit fedezni. Testvéreim közül én vagyok a legfiatalabb, két idősebb bátyám el tudta végezni a nyolc osztályt.

Kislánykoromban nem fogtam fel, hogy az analfabétizmus később majd nagy akadályokat jelent az életben. Szerettem szüleimnek segíteni, és nem járnék iskolába. Az iskolázottság fontosságára akkor jöttem rá, amikor senki nem akart munkát adni nekem, még takarítónőként sem alkalmaztak. Ekkor eldöntöttem, hogy gyermekeim nem követhetik el ugyanazt a hibát, amelyet én elkövettem. Mikor legidősebb lányom iskolába kezdett járni, minden nap átnéztem a házfeladatát, de igazándiból sok mindent nem értettem a jegyzeteiből. Szégyelltem volna bevallani, hogy nem értem, ami oda van írva, így hát mindig beleegyezően bólintottam. Szenvedtem, mert úgy éreztem, rosszat teszek neki.

Férjem, akinek középfokú végzettsége van és dolgozik, esténként fáradt, így a lányunk leckéje és könyvei énrám várnak.

Mikor egy szomszédtól hallottam az induló írás-olvasás tanfolyamról, szóltam férjemnek, és másnap beiratkoztam. Három hónapon át szorgalmasan tanultam és írtam házi feladataimat, úgy éreztem, minél többet tanulok, annál többet értek meg lányom könyveiből. Észrevettem a füzeteibe írt hibákat, és nagyon büszke voltam, hogy ki merem javítani

őket és meg merem mutatni neki, hogyan kellett volna leírnia ezt vagy azt a szót.

A Második Esély Iskola lehetővé tette, hogy megtanuljam, hogyan kell szabni-varrni, bemutatkozni, állásra jelentkezni, illetve önéletrajzot írni.

Ennek ellenére nem találtam munkát. Írni és olvasni tudni nem elég, de a szabás-varrás készségek, amiket elsajátítottam, sokat segítettek. Sikerült megvennem egy régi varrógépet, és elkezdtem varrni. Eleinte csak javítottam a ruhákat, de némi tapasztalatszerzés és bátorítás után szoknyákat, nadrágokat varrtam. Ha nehézségbe ütköztem, a tanfolyamvezetőhöz, Kokova tanárnőhöz fordultam, aki mindig készségesen segített, még az óra után is.

Hálás vagyok a Második Lehetőség Iskolának, mert segítettek, hogy több önbizalmam legyen. Most már tudok szólni a gyerekeimnek, ha könnyedén veszik a tanulást. Örülök, hogy, habár szerény mértékben, de hozzá tudok járulni a család jövedelméhez. ■

Ivan Karagjozov

ID: A Második Esély Iskola 11. osztályos tanulója

Ivánnak hívnak, de mindenki csak Kukásnak szólít. Kicsi korom óta nagyon sok a barátom, és sosem jutott elég időm a tanulásra, de apám nagyon is ragaszkodott hozzá, hogy iskolába járjak. Minden nap megkérdezte, írtam-e dolgozatot.

Hatodikos koromban minden barátom 2–3 évvel idősebb volt nálam. Mindig lógtak az iskolából és kinevettek, hogy én félek ugyanezt tenni, így egy napon én is lógtam, életemben először. Nagyon élveztem. Szüleim minden nap adtak némi pénzt az iskolába, én felöltöztem, fogtam az iskolatászkám és elindultam, de iskola helyett a barátaimmal a városközpontba, moziba, vagy a többi barátaimhoz mentem.

Fél éven keresztül hazudtam apámnak, aztán egyszer a tanárom megkérdezte apámat, miért nem járok többé iskolába. Apám nagyon megharagudott. Nem vert meg, de nagyon leszidott és azt mondta, hogy most azt hiszem, őt csaptam be, de igazából magamat csapom be, és föl sem fogom, mekkora kárt okoztam magamnak.

Ekkor még valóban nem fogtam fel apám szavait. Örültem, hogy könnyen megúsztam, és hogy csupán szavakban történt az elszámolás azért, amit tettem. Továbbra sem jártam be az iskolába, így csak a hetedikig jutottam, nem éreztem, mennyire fontos lenne legalább még egy évig tanulni és befejezni a nyolc általánost. Beléptem a seregbe, aztán ki, megnősültem, és a bajok ekkor kezdődtek. Nagyon társaságkedvelő ember vagyok, könnyen szerzek barátokat. Az emberek kedvelnek, de én nem találtam munkát. Kaptam néhány munkaajánlatot egy pár cégnél, de mikor a képzettségemre vagy a bizonyítványra terelődött a szó, senki sem mert felvenni. Viták kezdődtek a családban is. Gyermekeim egyre nagyobb lett és elkezdett engem hibáztatni. Ekkor eszembe jutottak apám szavai, és rájöttem, milyen igaza volt. Én voltam becsapva, a saját eszemem jártam túl.

Amikor először hallottam a Sztolipinovo programról és a Második Esély Iskoláról, azon nyomban beiratkoztam. Minden elvárásnak megfelelttem, sőt nagyon is motiváltnak éreztem magam. Felvettek, így ismét diák lehettem. Nem értettem, miért nem jártam iskolába, mikor semmi más dolog nem volt, csak tanulni. Örültem, hogy lehetőségem nyílik befejezni a nyolc általánost, észre se vettem, hogy eltelt az iskolaév. A tanárok nagyon türelmesek voltak velünk,

sokat segítettek képzésünkben; sokszor ott maradtak velünk az óra után is. Az első vizsga alkalmával nagyon izgultam, Biztos voltam benne, hogy nem fog menni, kezeim remegtek. Később megláttam, hogy én értem el a legjobb eredményt, és ez sok bátorságot öntött belém. Minden vizsgát sikeresen letettem, és megkaptam az általános iskolai bizonyítványt. Rögtön elkezdtem munkát keresni, de ismét nehézségekbe ütköztem. Kiderült, hogy a munkáltatók elvárásai sajnos sokkal magasabbak, mint az enyéme, így hát folytattam középiskolai tanulmányaimat a Második Esély Iskolájában, ahol most vagyok tizenegyedik. Diáktársaim mulatságosnak találják, hogy én mindig az első sorban ülök, mindent jegyzetek, és sokat kérdezek. Tudom, hogy be tudom fejezni az iskolát, és be akarom hozni az elmulasztott időt. A támogatásnak köszönhetően, amit kapok a tanulásomra, még több könyvet tudok venni. Először csak a fiamnak vettem enivalót, de hamarosan rájöttem, hogy ha elég tudás birtokába kerülök az iskolában, több dolgot is vehetek, így minden alkalommal, mikor kézhez kapom a pénzt, megyek, és veszek egy könyvet. Így jutottam a hozzá a Plovdivi Egyetem tájékoztatójához.

Jövőre, miután befejezem a középiskolát és kézhez kapom a bizonyítványt, tanulmányaimat egyetemen szeretném folytatni. Példát szeretnék mutatni hamarosan iskolába kerülő fiamnak, magamnak pedig be akarom bizonyítani, hogy az elmulasztott idő igenis bepótolható. ■

FOTÓK:

IIZ/DVV – Bulgária

NEMZETI INTÉZET:

IIZ/DVV (A Német Felnőttképzési Társaság Nemzetközi Együttműködési Intézete)

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Maria Todorova

Γηρασκω αει διδασκομενοζ (*Girasko ai didaskomenos*)

Élek és tanulok
(Szókratész, ókori görög filozófus)

Demetra Christoforou

Jobb későn, mint soha

Londonban születtem és nőttem fel, ahol tiszta angol neveltetést kaptam. Tizennyolc éve élek Cipruson. Noha a görög az anyanyelvem, csak nagyon kicsit tudtam beszélni, írni pedig egyáltalán nem görögül.

Tanulmányaim befejeztével nyaralni mentem Ciprusra, szüleim országába, ahol találkoztam jövődöbéli férjemmel. Úgy döntöttünk, ott fogunk élni, s hamarosan boldog, öttagú családdá váltunk. Két lányunk és egy fiunk született, férjem egy kisebb üzleti vállalkozás vezetője volt. Egy kicsi, de nagyon otthonos bungalóban laktunk.

Annak ellenére, hogy boldog háziasszony voltam, problémákba ütköztem a görög nyelv használatakor, nem tudtam jól beszélni vagy írni. Rossz görögtudásom miatt sokan hitték, hogy külföldi vagyok, és ez nagyon bántott és elszomorított. Televízió-műsorokat is nagyon nehéz volt nézmem, mert a többségük görögül ment.

A probléma akkor vált komolyabbá, amikor gyermekeimnek kellett segítenem házi feladatukban. Ekkor döntöttem el, hogy megtanulok írni és olvasni anyanyelvemen. Nagyon szerettem volna elkezdni a tanulást, de nem tudtam, hova fordulhatnék.

Egy nap fiam iskolatáskájában találtam egy Felnőtt Oktatási Központokról szóló tájékoztatót, ahonnan megtudtam, hol tartanak görögórákat írástudatlan felnőtteknek. Azonnal éltem a lehetőséggel és jelentkeztem egy esti tanfolyamra.

A tanfolyam diákjai mind különböző korú felnőttek voltak; fiatalok, idősebbek. Foglalkozásukat tekintve voltak szakemberek, munkások, háziasszonyok, kívánságuk viszont mindegyiküknek ugyanaz volt: megtanulni görögül írni és olvasni.

Egyszer egy héten jártam órára, egy hozzánk közel lévő iskolába. Tanárnőnk, Christiana Georgiou, nagyon barátságos volt, mindannyiunkat türelemmel és a szükséges bátorítással közelített meg.

Nagy megtiszteltetés volt egy olyan tanártól tanulni, aki ennyi időt szentelt annak, hogy megtanítsa minket anyanyelvünkre. Az órákon megtanultunk írni és olvasni, azaz rendesen kommunikálni mind szóban, mind írásban. Ez nagyban megkönnyítette és értelmessé tette életünket.

Hálásan köszönjük magának, Christiana asszony, a sok értékes segítséget. Nagyon sokat kaptunk magától és megígérjük, tovább szorgoskodunk

jövőre, hogy még jobba tegyük készségeinket és görög nyelvtudásunkat.

A tanulás az ember kezében lévő hatalom legfontosabb eszköze. A tudatlan ember olyan, mint az óceán közepén úszó, vitorlák nélküli hajó, vagy mint a töltény nélküli fegyver. Nagyon köszönjük magának, tanárnő, és a Felnőttoktatási Központoknak a lehetőséget, hogy gazdagíthattuk tudásunkat. Sosem szabad elfelejtenünk; jobb későn, mint soha.

A fenti beszédet Demetra Christoforou 2004 májusában, a Limassoli Felnőttképzési Központ évváró ünnepségén mondta el. ■

Thasos Kontoloucas

A tanulás újrakezdés

Mivel négy fiú és két lány közt én voltam családomban a legidősebb gyermek, már fiatalon munkába kellett állnom, hogy családomat anyagilag támogatni tudjam. Így lett belőlem lakberendező, ami ugyan jól fizető állásnak számított, de nem igazán szerettem csinálni.

Negyvenöt éves koromig boldog családapam voltam, egy szép házban laktunk három elbűvölő gyermekkel, és saját lakberendező vállalkozásomat vezettem.

Amikor 1974-ben Törökország bevonult Ciprusra és elfoglalta a szigetnek mintegy felét, otthonom, Famagusta is török hatalom alá került, ezért mindent magunk mögött hagyva el kellett jönnünk, és Limassolban telepednünk le politikai menekültekként. Sikerült újra felépítenem egy házat, újraélesztem a vállalkozást, és gondoskodni gyermekeimről.

Ötvenhét éves koromban újabb csapás ért, elvesztettem feleségem. Ez rettenetesen megviselt, életem nyomorúsággá vált, különösen esténként éreztem, amikor a munkából hazatérve üres ház várt rám. Régebben nagyon szerettem otthon lenni.

Ekkor, szinte véletlenszerűen hallottam a Felnőttképzési Központokról, és beiratkoztam egy fafaragó tanfolyamra. Mindig is reméltem, hogy csinálhatok majd egyszer ilyesmit, de ezelőtt sosem nyílt rá lehetőségem. Életem teljesen megváltozott.

A munkahelyemen felállítottam egy kisebb műhelyt, itt töltöttem minden szabad időmet. Otthon is ugyanezt tettem, így munka után, és hétvégéken mindig a műhelyben voltam.

A Felnőttképzési Központban sok hasonló érdeklődésű emberrel találkoztam, közülük sokan jártak hozzám, hogy ötleteikről, vagy csak a fafaragásról beszéljünk. Műhelyem rövidesen a fafaragás iránt érdeklődők központjává vált.

Fokozatosan abbahagytam a lakberendezést, és elmerültem a fafaragásban, illetve az antik bútorok restaurációjában, amit nagyon élveztem, hiszen ez volt az a dolog, amivel mindig is foglalkozni szerettem volna, de sosem volt rá alkalmam.

Most hetvenöt éves vagyok, még mindig a fafaragással foglalkozom, de ma már csak hobby szinten. Jó néhány faragott bútort

készítettem gyermekeim és unokáim számára, és az emberek még most is ide járnak, hogy kikérjék a véleményemet, vagy segítséget kérjenek, vagy egyszerűen csak a fafaragásról beszéljessenek, de néha csak látogatónak jönnek.

A felnőttképzésben való részvételem húsz évvel ezelőtt, életem egyik nagyon nehéz szakaszában, feleségem elvesztésekor kezdődött, és roppant fontossá vált számomra. Segített túljutnom a magányon, amelyet akkor éreztem, és segített elkezdenem azzal foglalkozni, amit igazán szeretek a helyett a szakma helyett, amelyet bizonyos értelemben kénytelen voltam üzni. ■

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE/SZERKESZTETTE ÉS FÉNYKÉPEZETT:

Socrates Kountouris

NEMZETI INTÉZET:

Ciprusi Felnőttképzési Társaság

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Klitos Simeonides

*Learning isn't a solitary road...
there are always others to travel with.*

A tanulás sosem magányos út, mindig akadnak útitársak

A Ripon projekt jelszava Yorkban (Felnőtt Tanulók Hete Európai Szociális Alap Csoport Díj nyertesek a 2005-ös évben)

Chris Fairgrieve

Részvevője volt a northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának az Egyesült Királyságban, 2004 októberében

ID: *Chris a Határmenti Felnőtt Tanulói és Diákszövetség, illetve a Skót Felnőtt Tanulói Együttműködés tagja. A felnőttkori tanulás elősegítése és a felnőtteknek ebben való segítése érdekli.*

Történetem szokványosan indult, általános, majd középiskolába jártam, utána egyetemre, ahol ökológiát és vadgazdálkodást tanultam, majd a főemlősök természetrajzából doktori diplomát is szereztem. Szerencsésnek mondhatom magam olyan szempontból, hogy mindig jó lehetőségeim voltak, lelkesen néztem szembe a tanulás kihívásával és szinte minden sikerült, amibe belevágtam. A tanulás miatt szülőhelyemről, a Dél-Skóciai „Határvidékről”, Edinburghban keresztül észak-nyugat Ugandába költöztem, hogy a Budongo Nemzeti Parkban dolgozzam. A tanuláson keresztül olyan perspektívák nyíltak meg előttem, melyekről sosem gondoltam, hogy részem

lesz bennük. Nagyon magabiztos voltam, karrierlehetőségeim pedig kitűnőnek látszottak. Ha minden olyan simán ment volna, mint azelőtt, valószínűleg még ma is egy távolos őserdőben kamatoztatnám a természetvédelem terén szerzett tudásomat.

De nem úgy sülttek el a dolgok, mint terveztem.

Miután befejeztem tanulmányaimat Skóciában (1994-95-ben), Amszterdamba költöztem az akkori kapcsolatomban miatt. Vártam, hogy párom befejezze az egyetemet, s ezalatt túl nagy képzettséget nem igénylő munkákat vállaltam egy bárban, aztán festettem-mázoltam, egy négyemeletes házat renováltunk a csatornák mellett. Hálátlan ugyan nem voltam akkoriban azért, amit addig elértem, de ki voltam ábrándulva és nem tudtam, milyen irányba tereljem döntéseimet a jövőt illetően. Az addigi életem sima lefolyásához képest most bizonytalan voltam és az addigra tönkrement kapcsolatomban miatt rendszeresen kábítószereztem, azaz egy lelki összeomlás útján haladtam. Mikor 1997-ben visszatértem Skóciába, súlyos mentális problémákat állapítottak meg az orvosok, életem teljesen elszakadt a normálistól.

Munkanélküli voltam, depressziós, és enyhe pszichózistól szenvedtem, régi önmagam árnyéka lettem. Ahogyan teltek-múltak az évek és leszakadt és bizonytalan állapotomban egymás után mulasztottam el a lehetőségeimet, lassacskán éreztem, ahogyan kapcsolataim, lelkesedésem és az Afrikába való visszatérés és karrierem folytatásának lehetősége mind eltűntek. Akárhányszor is picit jobban lettem és munkát próbáltam találni, ez sosem sikerült. Gyakran elvállaltam bármilyen munkát, hogy valamennyire fenntartsam haladásom, de hamar elbocsátottak romló egészségi állapotom miatt. Röviden összefoglalva, életminőségem és lehetőségeim mind porrá váltak és szárnyra kaptak boldogtalanságom szelén.

Hogy mi lett belőlem azóta? Nos, az Első Lépés Alapítványon keresztül, akik mentális problémákkal küszködő embereket segítenek újra munkába állni, önkéntes munkát vállaltam kert- és tájgondozóként, valamint festő-mázolóként. Ez stabilizálta a munkába való visszatérésem és sokat tanultam a más emberekkel kapcsolatos lelki problémáimról is. Az Első Lépés-sel kezdtem újratervezni az életem, illetve a meglévő és új kihívásokhoz való alkalmazkodást. 2001-ben aztán szerencsémre rész munkaidős állást kaptam Gloucestershire-ben egy borzokra vonatkozó felmérés keretében, majd még ebben az évben

Janine Wakeman

Részvevője volt az Egyesült Királyságban northamptonshire-i Knuston Teremben 2004 októberében megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának.

ID: *Janine két éve tagja a Warwickshire-i Tanulói Fórumnak. Részt vett egy vizsgálatban, amelynek keretében felmérték, mennyire bozózó férfiak a könyvtárak a különböző csoportok: fiatal anyák, tolokocsisok, írás-olvasási problémákkal küzdők, illetve látássérültek számára.*

Amíg iskolába jártam, sokan piszkáltak, de otthon nem mondtam el, mert szégyelltem, hogy tanulási nehézségeim vannak. 11-es voltam, mikor kiderült, hogy diszlexiás vagyok. A piszkálódások miatt nem tudtam odafigyelni az iskolában, otthon pedig féltem segítséget kérni. Azt gondoltam, mindenki butának tartana, mert nem értettem mindent.

kétszer három hónapra eljutottam Ugandába is, ahol a doktorimat végeztem. Ezenkívül azon kaptam magam, hogy verseket írok érzelmeim, gondolataim és élményeim kifejezésére. Igazán elkezdett érdekelni az írás. Később az Első Lépés-en keresztül megismerkedtem Wendy Ball-lal, a BALSÁ (Határmenti Felnőtt Tanulók és Diákok Szövetsége) egyik munkatársával, illetve mostani kollégáimmal, akik ott voltak a szervezet születésekor. Azóta foglalkozom a BALSÁ, mint helyi fórum megalapításával, illetve a Skót Felnőtt Tanulók Együttműködésével való kapcsolat kiépítésével.

E szebb évek alatt lassan, de biztosan kezdtem érezni önbizalmam növekedését mindennel kapcsolatban, a prózaibb témáktól a mélyebb kérdésekig, az egyszerűbb ügyektől a nagyobb kihívásokig. Végül is amikor megbetegedtem, nem vesztettem el a tanulási képességemet, mindazt, amit a tanulástól kaptam, csak újra fel kellett fedeznem, amit tanultam, és megtanítani magam arra, hogyan használhatnám ezt a tudást másképpen. Minden nap tanultam, hogyan kell élni, hogyan kell megküzdeni a problémáimmal és újra értékelni tudni, ami velem történik. Most jól vagyok, gazdag és sokszínű életet élek és eldöntöttem, hogy író leszek. ■

Az ok, amiért végül is segítséget kértem és kaptam, hogy nem bírtam tovább az állandó nyomást. Egy napon kiborultam a családom miatt, s ekkor jöttem rá, hogy ha segítséget kérek, meg is kapom azt, hogy segíthessek magamon és visszanyerjem az önbizalmamat.

Mikor a párommal megismerkedtem, segítettem neki visszatérni a normális kerékvágásba. Ő javasolta, hogy tanuljak és szerezzek képesítést, aztán egy állást, magammal törődjek mindenki más helyett. Ahogy elkezdtem tanulni, máris visszatért az önbizalmam és kezdtem jobban érezni magam. Félénkségem szintén elmúlt, mivel előadásokat kellett tartanom és vetítenem. Ötször vetítettem le a diáimat. Biztosabban vállalom a véleményemet is manapság.

Nem változtatnám meg a múltat, hiszen minden időbe telik, az is, hogy magabiztossá váljon az ember. Megkaptam a szakmai bizonyítványomat és költségvetési támogatást. Mikor a Prince Alapítványnál kezdtem dolgozni, a Hatters

Place-en voltam gyakorlaton. Először tizenöt, majd harmincórás munkaidőben alkalmaztak. Megszereztem az elsősegélynyújtó bizonyítványt. Ez megváltoztatta az életemet, mert több megbecsülést kaptam az emberektől, és több lehetőséget az életben.

Az atherstone-t Barnsley Court-on kezdtem angolt tanulni, megtanultam a szinonimákat és a nyelvtant, így magabiztosabban néztem a CLAIT (computeres írástudás és informatika) tanfolyam elé. Matematikát a Connexions-nél tanultam. Munkát kaptam az Atherstone Könyvtárnál. Még több képzésre szeretnék járni és képeztetéseket szerezni. Úgy érzem, mindenki, akinek tanulási nehézségei vannak, kaphat segítséget, ahogyan én is kaptam. ■

FOTÓK:

Chris Fairgrieve – Sue Duffen
Janine Wakeman – Nuneaton Evening Telegraph

SZERKESZTŐ:

Francisca Martinez

NEMZETI INTÉZET:

A Felnőttek Folyamatos Képzésének Nemzeti Intézete (NIACE)

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Francisca Martinez

ÉSZTORSZÁG

Ela õppimise tarvis ja õpi elamise tarvis

Megtanulni élni, és élni a tanulásért

(észt mondás)

Marika Kreitsman

ID: Marika Kreitsman (44) Järva megyében az év tanulója lett 2004-ben. Mindegyik megye – összesen tizenbat – megválasztja az év tanulóját, majd országos elismerésre terjeszti föl a nyertest.

Történetem nyolc évvel ezelőtt kezdődött, amikor családommal Tallinnból Ussisooba költöztünk Järvamaában. Az első akadályt az jelentette, hogy hiába mentem cégtől cégig, nem találtam munkát. Ennek oka már-már tragikomikusnak mondható; mivel Tallinnban főkönyvelőként dolgoztam, úgy látták nem lenne helyes, ha ennél alacsonyabb beosztásba kerülnek, hiába fogadtam volna el bármilyen állást. Férjem szintén Järvamaában dolgozott, ez volt életem két legnehezebb éve; minimális összegből ellátni egy öttagú családot. Férjem visszatért Tallinnba dolgozni, én pedig gazdasági vezető lettem a Purdi Általános Iskolában. Már épp úgy tűnt, visszaállunk a rendes kerékvágásba, amikor bezárták az iskolát és én ismét munka nélkül maradtam. Eleinte kollégáim nekem panaszkodtak, én meg vigasztaltam őket, de aztán ők újra munkába álltak, én nekem meg még mindig nem volt állásom, nagy nyomás nehezedett rám. Senki sem figyelt rám, így a végére föl-szedtem tizenöt kilót. Nagydarab és boldogtalan voltam. Végül is egy helyi boltban kaptam állást, de egy év után egészségügyi problémák miatt ott kellett hagynom. Ismét otthon ültem munka nélkül és sajnáltam magam. Gondolkodtam, mitévő legyek. Már évek óta nem dolgoztam könyvelőként. Ezalatt megváltoztak a törvények, így mindent előről kellett volna kezdenem. Emellett pedig volt már elég frissen végzett könyvelő a városban.

Lehetőségeimet fontolgattam, mikor is fiaim azt mondták: csináljam, amihez legjobban értek, főzsek. Elkezdtem hát főzőtanfolyamokról tájékozódni. Minden simán megy, ha az ember azt csinálja, ami neki való. A tanfolyam indulása előtti utolsó napon iratkoztam be, majd három hónapig jártam Säreverébe. A tanulás pozitív hatást gyakorolt rám, élveztem a kalandvágyó emberek közt lenni. Innen származott az

ötlet, hogy elindítsam a saját üzletemet, és a Munkaerő-piaci Alaptól kérjek indulótőkét. Ahhoz, hogy vendéglátóként dolgozhassak, meg kellett szereznem a jogosítványt.

Elkezdtem egy autósiskolába járni, szert tettem a szükséges készségekre és a jogosítványra. Ma vendéglátói szolgáltatásokat ellátó egyedüli tulajdonosa vagyok vállalkozásomnak, melyre még kereslet is akad!

Alkalmadtán mindig beiratkozom egy-egy rövidebb tanfolyamra, hogy javítsam főzni tudásomat, menükínálatomat és a többi szolgáltatást. A helyi emberek gyorsan megismertek és megszerettek. Megbízhatnak bennem és ennek jeléül beválasztottak a képviselő-testületbe. Képzésekre járok, melyeket az önkormányzat szervez. A társas összejöveteleket szervezem, és sokszor látom el tanácsokkal a helyieket.

Örülök, hogy még felnőttként is megvolt bennem az erő, hogy változtassak az életemen, és valóra váltsam a családi vállalkozásról való álmomat, melyben férjem és fiaim is szerepet kapnak a munkában, és egymás támogatásában is. Nagyon fontos, hogy összetartsunk, és együtt cselekedjünk.

Mint sok más emberé, ez is egy mindennapi történet, de a tanulásnak köszönhetően munkám kellemes, közel van az otthonomhoz, és sok érdekes emberrel állok kapcsolatban. ■

Urve Merendi

ID: *Urve Merendi (61) Az Év Tanulója volt Észtországban 2004-ben.*

Én lettem ugyan a 2004-es Év Tanulója, de nem tettem semmi különlegeset, nincs felsőfokú diplomám, nem kutattam, még csak nem is végeztem egyetemem!

Egyszer jártam egyetemre, a tallinni Pedagógiai Egyetemre, de a negyedik év közepén otthagytam. Nem mintha nem akartam volna tanulni, de az otthonomba, Hiiumaába való visszatérés vágya nagyobb volt. Csak sok év és általános iskolai tanárként, illetve óvónőként végzett munka után éreztem úgy, hogy újra eljött a tanulás ideje, ezúttal egy pedagógia szeminárium keretében. Ez nem kívülről jövő nyomás hatására történt, hanem mással akartam foglalkozni, kipróbálni magam, és egy kis drukkot érezni a gyomromban a vizsga napján. No meg persze találkozni és kommunikálni másokkal. Nem emlékszem, hogy különösebben hajtott volna a tudásvágy. Egyszerűen csak jó volt együtt járni a Räägu utcába és együtt tanulni. Nagyszerű volt kézhez kapni a „vörös (kitűnő) diplomát”. Most, hogy visszatekintek tanul-

mányaimra, azt kell mondjam, mindig olyan emberekkel találkoztam, akikkel jó volt egy csoportban lenni, és persze a tanulást a tanárok tették vonzóvá.

Telt-múlt az idő, sok minden változott; vállalkozások szüntek meg, létszámleépítések történtek. Egyik nap egy sziklán ültem a tengerparton, és azon tűnődtem, vajon zsákutcába érkeztem-e. Nem volt többé meg az óvoda, ahol igazgatóként dolgoztam, tanárként se volt rám szükség, hiszen elegendő tanár akadt 1000 négyzetkilométernyi szigetünkön, melyen tízezeren laktunk. Nehéz volt felfogni, és még nehezebb kimondani, hogy munkanélküli vagyok és annyira feleslegessé váltam, hogy többé akár föl se kell kelnem erről a szikláról.

A hozzám hasonlók számára, akik alól kicsúszott a talaj, ott a Tuuru Felnőttképzési Központ Hiiumaában, ahol segítenek egy biztos pontot találni, ahonnan elindulhat az ember. Éppen egy, októbertől ápriliséig tartó, turizmusszervezési tanfolyam indult, én pedig rengeteg biztatást kaptam a beiratkozásra. Szintén fontos volt, hogy a Munkaerő-piaci Alap pénzügyileg támogatta a kurzuson való részvételt. A téma teljesen új volt és nagyon érdekesnek tűnt.

A tanfolyam végén üzleti tervet készítettem a Hiiumaában való kerékpáros turizmusról, amit, miután a vizsgabizottság elfogadta, benyújtottam egy üzleti tanácsadónak, Aivar Perének. Ő az egyike volt azoknak, akik javasolták, támogatták, és elfogadtatták a tervemet. Megkaptam az indulótőkét, bejegyeztem magam mint egyedüli tulajdonost, összeállítottam egy túraprogramot és az ismertetőket, majd kerékpár- és gyalogtúraprogramokat kínáltam az első nyáron.

Ahhoz, hogy túravezető lehessenek, el kellett végeznem egy tanfolyamot, és le kellett tennem egy vizsgát, ami felettébb nehéznek bizonyult! Mivel az iskolában elég jól ment a német, ezen a nyelven tettem le a vizsgát, és összeszedtem a bátorságomat, hogy idegennyelvű túravezetőként hirdessem magam. Ez azonnal kifizetődött, hiszen rögtön megkeresett egy német túraszervező cég, az I és T Reisen, amellyel a Wilkinger Reisennel egyetemben, évekig működünk együtt.

Hamarosan kiderült, hogy a természetről való tudásom többé-kevésbé hiányos. Vidéken nőttem ugyan fel, nagyapám mögött lépkedve az erdőben, de ez nem volt elég ahhoz, hogy túravezető legyek. Szerencsémre, a Suuremõisa Szakiskola épp két éves kurzust készült indítani

környezetvédelemből, ami pontosan az volt, ami nekem kellett. Kicsit ijesztő volt benyújtani a jelentkezésemet. Több mint fél évszázada vagyok a világon, és most újra kezdjek iskolába járni? Amikor megkérdeztem az igazgatót, hogy én még járhatok-e képzésre, azt válaszolta; a szándék a fontos, és nem az életkor. A szándék megvolt.

A tanulás olyan, mint egy láncreakció; ha egyszer elkezd az ember, nem tudja abbahagyni. Ha már tudsz valamit, újabb és újabb feladatokkal bíznak meg, most épp azt a javaslatot kaptam, hogy indítsak madár- és fókaturizmust. Tudásom segített felállítani a Neljateeristi természetjárók útvonalát Kõpuban.

Épp most fejeztem be egy számvetési tanfolyamot. Az itt tanultakat télen fogom majd kamatoztatni, amikor nincsenek túrázók.

Én lettem 2004-ben az év tanulója, számomra ez a legnagyobb elismerés, amit valaha kaphattam azért, amit tettem. Köszönöm mindenkinek, aki segített! Még mindig vannak céljaim, megmászni legalább két-három hegyet még idén, vagy jövőre. És ki tudja, mi vár majd rám a hegyek mögött. Mindenesetre, ha nem végezhettem volna azt a munkát, amire felkészítettek a képzések, a szikla alá kerültem volna.

Sosem túl késő elkezdenni tanulni, és nagyon jó! ■

FOTÓK:

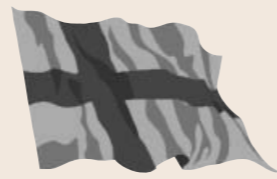
Marika Kreisman és fiai – Piret Saap
Urve Merendi – Harda Roosna

NEMZETI INTÉZET:

Az Észt Felnőttoktatók Egyesülete (ANDRAS)

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Sirje Plaks

Oppia ikä kaikki!

A tanulás mindenkié, korhatár nélkül

(közmondás)

Juha Piirainen

ID: *Felnőtt Tanulói Díjat kapott 2003-ban Finnországban. Gépészként jól ismeri az erdészeti gépeket. Tizenhat éves korában hagyta abba az iskolát, azóta a nehéziparban igyekszik érvényesülni. Ezen idő alatt a gyár nevet, vezetőséget, gépeket és a gépekre vonatkozó elnevezéseket váltott, de a munka továbbra is ugyanarról szól. A Juha Piirainen városában, Joensuuban lévő műhely ma már amerikai tulajdonban van. Joensuuban, a Helsinkitől 500 km-re fekvő észak-karéliai városban működik a világ három erdészeti gépgyárának egyike.*

Örültem, hogy gyakornokként alkalmaztak, szerencsésnek tartottam magam, hogy a képzés befejezte után állandó munkahelyet ajánlottak, nem is gondoltam rá, hogy valaha bármi mással foglalkozzam. A műhelyben mindig jó a hangulat, de kezdetben persze az öregek velünk, fiatalokkal csináltattak minden nehéz, sok kosszal járó munkát. Ez szerintem minden nehézipari munkahelyen így van, ahol mindig is csak férfiak dolgoztak. Ennek ellenére mindig meg voltam elégedve a munkámmal.

A tanulás eleinte kísérletezés volt

Néhány éve az Észak-Karéliai Felnőtt-szakképzési Központ képviselői a gyárba látogattak, és az új, kompetencia-alapú vizsgarendszerről tartottak előadást. A munkatapasztalaton alapuló vizsgákat, illetve az esti és hétfői tanulás lehetőségét elég szimpatikusnak láttam, ráadásul munkaadónk is pozitívan állt hozzá, hozzájárult, hogy minden hónapban egy-két napot iskolában töltsünk. Nem igen bíztam benne, hogy tényleg új dolgokat sajátíthatok el, azt gondoltam, ha nem megy, hát kiszálllok. Kezdetben néhányan voltunk, aztán végülis én lettem az első, aki letette a vizsgákat és gépész oklevelet kapott. Magam is meg voltam lepődve, s az első vizsga után nem akartam többé kiszállni.

A tanulás életformává nőtte ki magát

A gépész oklevél kézhez vételét követően a Felnőtt-szakképző Központ a szakmai egyetemi diploma megszerzéséhez vezető tanulmányokat ajánlott. Mind a családom, mind a munkaadóm pozitívan álltak hozzá, ezért úgy döntöttem, folytatom a tanulást. A felnőttképzési központ ugyanakkor felajánlotta, hogy legyek azon csoport tagja, amelyik a több éves munkatapasztalattal rendelkező felnőttek számára dolgoz ki vizsgarendszert. Ez nagyon érdekes feladat volt. Két év alatt megszereztem a szakmai felsőfokú diplomát, s 2003-ban jelöltek Az Év Tanulója címre is Finnországi viszonylatban.

A Felnőtt Tanulói Díj nyilvánosságot adott a felnőttek tanulási lehetőségeinek

Nagy meglepetésemre szolgált ez a díj. Tudtam, hogy az Észak-Karéliai Felnőtt Tanulója díjra jelöltek, és erre fel is voltam készülve. A nagy nyilvánosság a tv-szerepléssel és az interjúkkal viszont eléggé összezavart. Rengeteg kérdésre kellett válaszolnom, amiket nem volt időm átgondolni. Minek a diploma, minek tanulni, egy jobb állásra vagy több pénzre vágyom? Mindkettőre nem-et kellett mondanom. Munkám csak kis mértékben, fizetésem pedig egyáltalán

nem változott. Eleinte azért tanultam, hogy kipróbáljam képességeimet, Ami hamarosan párosult a vággyal, hogy fejlesszem és felfrissítsem szakmai tudásomat. Mostanra pedig már saját magam is fejlődni szeretnék, és új szemszögből látni az életet. A tudni és az érteni akarás véget nem érő kihívásnak tűnik föl előttem.

Mások is követték a példát

Mikor először elkezdtem tanulni, munkatársaim csak mosolyogtak rajtam, aztán pár évvel később ők is követtek. Sokuknak voltak rossz emlékeik az iskolából, de látván az én haladásomat, rájöttek, hogy sok minden változott, mióta ők elhagyták az iskolát. Gondolták, érdemes lenne újra megpróbálni. 2004-ben

harminc új diák tett kompetencia-alapú vizsgákat itt nálunk, legtöbbjük semmiféle szakképzésben nem részesült. A tanárok ide járnak a gyárba tanítani minket. Munkaadónk angolórákat és számítógépes tanfolyamot is szervezett, ez gyakran jelenti a tanuláshoz való hozzáállásunk változásának kezdetét. A gyár megfelelő helyet nyújt a tanulásra, de sok más munkahelyen nem ez a helyzet, különösen a kis- és középvállalatoknál szinte lehetetlen nem bemenni dolgozni. Gyors az iram, és ha bárki hiányzik, másnak kell elvégeznie a munkáját. Ki kellene dolgozni egy rendszert annak biztosítására, hogy a felnőttek munkájuk közben is részt vehessenek szakmai képzéseken. Biztos vagyok benne, hogy a tanulás ösztönzi a munkát és erőt ad, hogy nyugdíjas korunkig dolgozzunk. ■

Raili Kilponen

Gazdából számítógépes szakember

ID: *A 2000-es év Felnőtt Tanulói Díjának nyertese*

AKilponen család vidéken lakik, messze a nagyobb falvaktól és városoktól, közel az orosz határhoz. Otthonuk mintegy 630 km-re észak-keletre fekszik Finnország fővárosától, Helsinkitől. A legközelebbi település, Kainuu régió központja több mint 100 km-re található tőlük. A valamikor élénk település lakói mára mind nagyobb városokba költöztek délre, így itt már csak egy-két ház található.

Raili Kilponen és férje mindketten a szomszédos falvakban születtek, szüleiük gazdák voltak. Mindketten állami középiskolába jártak. Raili tizenhat évesen fejezte be tanulmányait, és egy háziipari tanfolyamra járt. Nem sokkal ezután összeházasodtak és a határ orosz oldalára költöztek, ahol egy új, erdészeti iparra épülő városban, Kostamusban dolgoztak.

1985-ben kezdtek gazdálkodni Raili apósának földjén. Új istállót építettek a tehéneknek és még több marhát vettek. Erőteljesen bíztak a jövőben és vállalkozó szellemükben.

A tehennel való két évi munka után megjelentek Raili allergiájának első tünetei. Erre így emlékezik: „Nem vettem valami komolyan. Ekkor születtek a gyerekek, így kevesebb időt töltöttem az istállóban, aminek következtében enyhültek a tünetek. A gyes után folytatódott a munka az istállóban. Újra előjöttek a tünetek, de ezúttal már erősebben. Hamarosan lehetetlenné vált számomra az állatokkal, vagy a

poros környezetben való munka. Betegszabadságra kellett mennem, a gazdálkodással pedig föl kellett hagynom.

Mindig is kétkezi munkás voltam. Hogyan is tanulhatnék bármi mást?

Kevés lehetőségem volt. A helyi újságban találtam egy hirdetést egy számítógépes esti tanfolyamról, ami csak 50 km-re indult az otthonomtól. Úgy döntöttem, jelentkezem, és be is iratkoztam. Első számítógépünket a tanfolyam kezdete előtt pár nappal vettük. Az egyetlen dolog, amit csinálni tudtam vele, az volt, hogy ki-be kapcsolom.

A kezdet nehéz volt, sokszor megrendült a hitem. Az egyetlen, aki tartotta bennem a lelket, tanárom volt, aki mindenben támogatott és bátorított, amint meglátta, hogy két-

ségeim támadtak. Lépésről-lépésre egyre szívesebben kezdtem tanulni. Miután sikeresen lettem az első „számítógép-kezelői” vizsgát, egyre nőtt az önbizalmam, ugyanakkor kezdtem érezni, mennyire sokat kell még tanulnom. Nagy lángra lobbant bennem a lelkesedés. Férjeim is változtatást tervezett, túl nehéznek bizonyult egyedül dolgoznia a farmon, így jelentkezett szakmunkás-iskolába Kajaani megye központjába, ahová fel is vették. Ennek feltétele az volt, hogy svéd és angol nyelvórákat is vesz, mely nyelvekből az iskolában csak nagyon keveset tanult. Így lett teljes családom életének új fordulata.

Új állás számítógépes tutorként

Miután 2000-ben sikeresen lettem a számítógépes vizsgákat Kainuuban, új projektbe kezdtem, melyet Tanulói Közösségek-nek hívtak. A cél az volt, hogy minden falut ellássunk egy ún. „adat-állomással”, egy olyan hellyel, ahol a lakosok megtanulhatják kezelni és használni a számítógépet. Az állomásoknak helyt adhatnak posta, könyvtár, iskolák, vagy üzletek. Az én feladatomban a tanulók oktatása, és segítése a számítógépes készségek elsajátításában. Ez a projekt két éven át tartott, 2003 végéig.

Minél több a készség, annál több a lehetőség

Amikor a projekt véget ért, ismét tanulni kezdtem. Kainuu olyan régiója Finnországnak, ahol sok lehetőség kínálkozik a természetjárásra, és érdekes történelme van. A turizmus-tanfolyam fél évig tartott. A turistákkal való foglalkozás számomra afféle biztosíték volt, hiszen ha mindentől messze lakik az ember, új utakat kell találnia és elsajátítania a pénzkérésre. Rájöttem, hogy ha otthon maradok, senki nem fogja

nekem ezüsttálcán kínálni a dolgokat, saját magunknak kell sokoldalú hálózatokat és kapcsolatokat kiépítenünk. A tanulás pedig nagyon jól szolgálja ezt a célt.

2004 októberében riporterként és a helytörténeti kiadvány segédszerkesztőjeként kezdtem új munkát. Ez olyan állás, melyben a számítógéptől a helyismeretig minden tudásom és készségem kamatoztathatom.

Álmodom egy új foglalkozás és a külföldön tanulás. Be kell valljam, a tanulás megváltoztatta a személyiséget, rengeteg önbizalmat és bátorságot merítettem belőle. Már nem félek „buta” kérdéseket feltenni, tudom, hogy minden ember tud tanulni, ha érzi, hogy tudása hasznos lesz. Mikor először tanulni kezdtem, az emberek kissé lenéző mosollyal fogadták ezt. Miután nekem ítéltek a 2000-es év Felnőtt Tanulói Díját, a velem kapcsolatos riportok és képek megjelentek a helyi és az országos médiában. Sokan bátorítottak és gratuláltak, de néhányan irigykedtek.

Egyik nagy álmodom, hogy családomnak egyszer lehetősége nyíljon külföldön tanulni. Észrevettem, milyen hasznos nyelveken beszélni. Érdekes lenne több angolt tanulni, angol nyelvterületen.

Ha férjem két év múlva befejezte a tanulmányait, ideje lesz újra megterveznünk a jövőt. Ki tudja, mit fogunk tenni?

Engem személy szerint a rádiós szakma érdekel. Az sincs kizárva, hogy kitanulok egy új szakmát a jövőben. Az az igazság, hogy a családomban már életformává lett a tanulás. ■

RIPORTER/SZERKESZTŐ, FOTÓ:

Johanna Korhonen

NEMZETI INTÉZET:

Finn Felnőttképzési Társaság

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Eeva-Inkeri Sirelius

Je bent nooit te oud om te leren

Senki sem túl öreg a tanulásához

(holland mondás)

Annemie Opheij

Megtanultam dönteni – magamról, és azokról a dolgokról, amelyeket fontosnak tartok

Nevem Annemie Opheij, ötvenöt éves vagyok. Amellett, hogy egy tanácsadó cég éttermében dolgozom, rajz- és festő-tanfolyamra járok az Arendonki Művészeti Akadémiára (ami Belgiumban van). Mindig is sok időt töltöttem tanulással. Az általános iskola után egy háztartási tanfolyamra jártam, amit akkoriban sok lány ugyanígy csinált. A háztartási tanulmányok után házvezetőként, majd a vendéglátóiparban dolgoztam. A munkát akkor adtam fel, mikor férjem mentem és gyerekeim születtek, hogy fel tudjam nevelni őket. Néhány év múlva beiratkoztam egy-két tanfolyamra. Ezek egyenesen „a nő-társadalom” számára indított kurzusok voltak. Később én is vezettem ilyen tanfolyamokat. Ezért népfőiskolai kurzusokat látogattam, hogy megtanuljam, hogyan kell tanítani és tanulni, hogyan kell megosztani a tudásunkat.

Mivel elég kreatív típus vagyok, elkezdtem kreatív tanfolyamokat tartani, így a hobbim a munkámmá vált. Mikor a gyerekek már elég nagyok voltak, újra munkába álltam. Egy textilüzletben dolgoztam, eljutottam egészen az üzletvezető fokozatig, de még mindig úgy éreztem, van mit tanulnom, így szereztem textiles szakképesítést (Detex), illetve vállalkozói bizonyítványt. Sajnos, a bolt tizenkét évnyi fennállás után csődbe ment, így visszatértem a vendéglátáshoz. Egy étteremben kezdtem dolgozni, ugyanott, ahol most is dolgozom. Mostanság már csak kedvtelésből dolgozom. Annak ellenére, hogy a vendégek mindig elégedettek, a befektetett energiát sajnos nem mindig díjazták és ismerik el, így nem lehet sokkal előrébb jutni. Ezért ötvenévesen úgy döntöttem, valami olyasmire kezdek, amit mindig is szerettem volna.

Fel akartam fedezni kreatív oldalamat, amire azelőtt sosem vállalkoztam. Ezenkívül szerettem volna, ha a képzés végén valamiféle bizonyítványt is kapok, hogy javuljanak a munkahelyvel kapcsolatos kilátásaim is, ezért választottam az

Arendonki Művészeti Akadémiát, ahol rajzolni, festeni tanultam, illetve művészettörténetet hallgattam. Négy évvel ezelőtt az összes tárgyból felvételi vizsgát kellett tennem, szerencsére minden sikerült. Még mindig nagy örömmel veszek részt az ötéves kurzuson. Ha befejeztem, újabb kétéves specializációval folytathatom, de ehhez is felvételiznem kell majd.

A képzés rengeteget adott nekem, nem csupán a tanulás területén, hanem mint személynek, és szakmailag is. Mostanra elértem, amit igazán akartam. Ez egy személyes siker, ami csak további tanulásra ösztönöz. A tanfolyamra járáson, és a tanárokkal, illetve diákokkal való kapcsolataimon keresztül megtanultam jó döntéseket hozni. A másokkal való találkozás gazdagít, és fejleszti az én világlátásomat is. Ezelőtt mindig mindenre igen-t mondtam, de mostanra megtanultam, mikor kell nem-et mondani, meg tudom hozni saját döntéseimet, és ez szerintem nagyon fontos.

Ha ma újra kezdenék mindent, nem tennék semmit nagyon másképp. Ellátnám a gyerekeket. Nem mindig lehetséges mindent előre megtervezni, történnek a dolgok, az ember meg alkalmazkodik hozzájuk. De több döntést hoznék, és egyértelműbb igen-t vagy nem-et mondanék. Látom, a gyerekeimnek mennyi döntést kell meghozniuk, és képesek is erre.

Szerintem az élethosszig tartó tanulás nagyon fontos. Most már tudom, nemcsak az iskolában tanulsz, de mindenből,

Coby van Es

ID: 68 éves, szakképzetlen

A számítógépes korszak teljesen elhaladt mellett, egészen addig, amíg a fiam ki nem vándorolt Kanadába a megélhetése után. Ő ott indította el a maga üzletét, és én mint szülő, természetesen tartani akartam a kapcsolatot a gyermekemmel. A napi telefonálás drága, és az időeltérés miatt sem praktikus.

Elkezdtem hát járni egy idősebbek számára szervezett számítógépes tanfolyamra a közösségi házba. Igazából csak az e-mail használatot akartam elsajátítani. Egy egész világ tárult elém. Minden hónapban van egy találkozó valamilyen témában, mint például az Excel. Csoportban végezzük el a házi feladatunkat, sokat tanulunk egymástól.

amit csinálsz. Azt is tudom, hogy mindig fejlődünk kell, és meg kell tanulnunk döntéseket hozni. A tanulás nem kell, hogy mindig a munka része legyen. Eljön az az idő, mikor az ember nem akar többet dolgozni, csak azt csinálni, amihez kedve van; múzeumba menni gyerekeivel vagy unokáival, csak mert épp erre támad kedve. Fontos, hogy átadjuk nekik a tudásunkat, s ez szerintem nagyszerű, és én nagyon élvezem! ■

Diákársaimon keresztül léptem be egy bridzsklubba is. Ahhoz, hogy igazán jól megtanuljam, tanfolyamra jártam, így kapcsolódni tudtam a többiekhez. Jelenleg adminisztrációs feladatokat végzek a klub számára computeremen. Ki gondolta volna egy évvel ezelőtt, hogy ez lesz? A kurzusnak köszönhetően nem olyan nagy már a távolság köztem és fiam között sem. Reggel az első dolgom, hogy megnézem az e-mailjeimet! ■

FORRÁS:

A Holland Felnőtt Tanulók Hetének 2003-as magazinja

FOTÓK:

Személyes gyűjtemény

NEMZETI INTÉZET:

CINOP

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Annelies Dickhout

IZLAND

Vits er þörf þeim er víða ratar.

Eszénél legyen, aki sokfelé jár

(Havamal)

Agust Thorlaksson

Rejkjavikban születtem 1970 február 6-án. Három gyermek közül én vagyok a középső. Munkás-családból származom. Apám a Samskip Szállítási Vállalatnál dolgozik, anyám, aki negyvenévesen iskolába járt, az Izlandi Repülési Központ három osztályának főkönyvelője. Az általános iskolából a kilencedik osztály befejezése előtt kiestem 1984 decemberében. Azért hagytam ott az iskolát, mert azt gondoltam, nincs szükségem tanulásra, és untam. Apám mellett dolgoztam egy évig a Kereskedelmi raktárban, aztán az Eimskiphez mentem (Izlandi Gőzhajózási Társaság) szintén egy évre. Ezután pár hónapig egy autósosónál dolgoztam, majd visszatértem az Eimskiphez, ahol tizenhét évig dolgoztam, többféle területen, mint például a Rakodásnál, a Ellátó flottánál, az Export és Konténer osztályon. Dolgoztam a Dagsbrun General-nál is, és a Közlekedési Dolgozók Szakszervezeténél mint képviselő, majd három évre bekerültem az igazgatótanácsba is. 2003 szeptemberében kétkezi munkásból irodai dolgozó lett belőlem, most az Efling szakszervezetnél dolgozom képzett emberekkel. Kollégáim beszéltek rá, hogy menjek vissza az iskolába.

Tizenkilenc év után visszatértem az iskolába, és most olyan általános iskolai tanulmányokat folytatok, melyeket azok számára terveztek, akik első nekifutásból nem fejezték be az iskolát. Ez az élmény arra bátorít, hogy még többet tanuljak. Ezzel a képzéssel főiskolai diplomát lehet szerezni, vagy egyetemre is lehet menni, ha erre vágyom. Izlandit, angolt, matematikát, informatikát tanulunk és önbizalmat nyerünk, ami nagyon lelkesítő hatással van ránk. Ez nagyszerű alkalmat szolgáltat arra, hogy elsajátítsuk az alapokat, mielőtt a mélyvízbe ugrunk. Harmincöt éves vagyok, három kiváló fiú apja, és most várjuk negyedik gyermekünket. Úgy gondolom, számomra ez a megfelelő idő, hogy felépítsem magam a jövőre. Szerintem a múltat nem lehet már megváltoztatni, de a jövőt még igen. ■

Helga Osp Johannsdóttir

ID: Résztvevője volt a northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Szemináriumának az Egyesült Királyságban, 2004 októberében.

Nevem Helga Ops Johannsdóttir. Akureyriben születtem, Izland északi részén. Akureyriben tizenöt ezren laknak, így ez Izland északi felének legsűrűbben lakott területe. Nemsokára harminckét éves leszek, van egy barátom, 2005 májusára várom a gyermekem. Hat lánytestvér közül én vagyok a második legidősebb. A testvéreim a legjobb barátaim. Tizenhat éves koromban hagytam ott az iskolát, mert úgy gondoltam, nem vagyok elég jó diák. Nem is tértem vissza, amíg harminc nem lettem. Nagyon nehéz volt, de felnőtteket oktató iskolába mentem, ahol a többi felnőtt ugyanabban a cipőben járt, mint én, és ez sokat segített.

2000 januárjában egy előkészítő iskolában kezdtem dolgozni. Nagyon szerettem, így vissza akartam térni az iskolába, hogy minél többet tanulhassak. 2003 tavaszán jelentkeztem az Izlandi Tanárképző Egyetemre, és fel is vettek. Jelen pillanatban épp egy hároméves kurzust végzek, előkészítő iskolai tanárnak készülök a Rejkjaviki Tanári Egyetemen. Másodéves vagyok, így remélhetőleg másfél év múlva diplomázom. ■

FOTÓK:

a szerzők személyes gyűjteményéből

NEMZETI INTÉZET:

EDUCATE – Izland

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Gyda Dröfn Tryggvadóttir

Mokslo šaknys karčios, bet vaisiai saldūs (liaudies išmintis)

A tanulás gyökerei keserűek, de gyümölcse édes.

(népi bölcsesség)

Janina Surgevic

ID: *Negyvenhét éves, Vilniusban született és él.*

Ha meg kellene írnom a magam tanulás-történetét, a „Befejezetlen tanulmányaim története” címet adhatnám neki. Kétszer is nekifutottam a zenei és művészeti iskolának, de nem fejeztem be. Elkezdtem, de nem fejeztem be az egyetemem sem. Így életrajzomba csak a középiskolai végzettségem írhatom be. Bár iskolai tanáraink szerint alapos és ügyes voltam, én nem így gondoltam. Úgy éreztem, én vagyok a rút kiskacsa az Andersen-meséből. Mindig is túl magasra állítottam a mércét magammal, és másokkal szemben is. Sosem bírtam élvezni, amit elértem.

Gyermekkorom óta színésznő szerettem volna lenni. Három éven át próbáltam bejutni a Színművészeti és Rendezői Akadémia Konzervatóriumába, de nem sikerült. Most már azt is értem, miért nem. Csakis színésznő akartam lenni, és a meghallgatásokra mindig egy szomorú darabbal készültem, melyben olyan érzések tükröződtek, amiket én sosem éreztem. Vannak az életben olyan dolgok, amiket csak akkor érthet meg az ember, ha átélte. Nem valószínű, hogy egy húszéves lány szájából meggyőzően hangzott P. J. Beranger „Koldusok”-ja.

Aztán rájöttem, hogy ennél sokkal könnyebben is bejuthatnék a Konzervatóriumba. A Lengyel Népszínházban alkalmam nyílt tanulmányozni a színpadi rendezést. Ugyanakkor

féltem, hogy tanulmányaim befejeztével egy nem-hivatásos színházban kellene vígjátékokat rendeznem éveken át. Azt gondoltam, a vígjátékok olyan közönséges dolgok, és hogy én többet érdelek. Csak később fogtam fel, hogy a humor az erősségem, és, hogy szeretem szórakoztatni az embereket.

Amikor nem sikerült felvételt nyernem a Konzervatóriumba, orosz nyelv- és irodalom tanul-

mányokra jelentkeztem az egyetemem, de nem jártam be az órákra, mert egyáltalán nem érdekelt a téma. Csak be akartam bizonyítani a szüleimnek, hogy be tudok kerülni az egyetemre. Később jogot kezdtem tanulni. Próbáltam megmutatni az embereknek, hogy én képes vagyok jogot is tanulni. Csupán egy évig tanul-tam jogot. Óráim többségét nem élveztem, így otthagytam az egyetemem.

Ezek után elhatároztam, hogy munkába állok, és személyzetis lettem egy hivatalban. Úgy éltem, mint csiga a házában, úgy éreztem, az élet elhalad mellettem. Nem fejlődtem, nem formálódtam, nem is volt rá

szükségem. Ha nem lettek volna politikai és gazdasági változások az országunkban, valószínűleg még most is így élnék.

Amikor elvesztettem az állásom, varrőüzletet indítottam, ami teljesen ismeretlen terület volt számomra, de nagyon nyereséges. Sok éven át csak dolgoztam és aludtam. Aztán az üzlet veszteséges lett, ekkor kellett először szem-

benézni a munkanélküliséggel. Az hamar kiderült, hogy fuss ide, fuss oda munkákra nem vagyok alkalmas. Nagy lelkesedéssel kezdtem hát adminisztrációs tanfolyamokra járni. Itt végre úgy éreztem, szeretek tanulni, és kaptam visszajelzést is, hogy képes vagyok rá. Sokféle munkát kipróbáltam, de nem volt könnyű állandó állást találnom. Csak negyven éves voltam, de a munkáltatók szerint túl öreg, hogy felvegyenek, amit végül is elhittem és eléggé elkeseredtem. Frustrált a büntudatom, és a másoktól való függés. Nem akartam semmit. Egy este megpróbáltam öngyilkos lenni. Ezután egy kórházban találtam magam. Anti-depresszánsokat szedtem és nem vártam semmit se magamtól, se az élettől. Hosszú, és nehéz szakasza volt ez az életemnek. Aztán bátorítottak, hogy érdekeljen saját sorsom. Pszichológushoz jártam, meg akartam ismerni magamat, az érzéseimet, és hogy miért nem sikerült állást találnom. A Munkaközvetítő Irodában felajánlották, hogy vegyek részt a Munkalehetőség Programban, melyet pszichológusok tartottak. A csoporttagokkal, pszichológusokkal és más szakemberekkel való beszélgetések folytán személyi-

ségem új oldalait ismertem meg, és erősebb lettem. Olyan volt ez, mint egy felfedezés, és alkalmam nyílt kerámiázni a program keretében. Paradox módon – azért hagytam ott annak idején a művészeti iskolát, mert nem szerettem az agyagot – a tanfolyam alatt úgy éreztem, agyagozás közben fejezem ki az érzéseimet. Jó érzés volt, hogy ismét van valami, ami megy.

Mostanában már úgy gondolom, semmi sincs elveszve. Dolgozom, már nem szedem az anti-depresszánsokat és jobban is érzem magam. Olyan sok mindent akarok: szeretném, hogy folytatódjanak a belső változásaim, büntudatom nélkül akarok élni, saját magamért, tanulni akarok, fejlődni. Nagyon sok mindent szeretnék, rájöttem, hogy nagyon sokat lehet tanulni és akarok is tanulni. Idegen nyelveket fogok tanulni, felnőtteknek rendezett workshopokra járni. A világ olyan gyorsan változik, folyamatosan tanulnom kell, hogy le ne maradjak. Most már úgy hiszem, elég erős vagyok hozzá, hogy ötleteimet megvalósítsam. ■

Nijole Popviene

ID: *Résztevője volt northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának az Egyesült Királyságban, 2004 októberében.*

Mérnökeként dolgoztam éveken át egy tervezőirodában. Elvégeztem a főiskolát, aztán rádió-műszerészként dolgoztam, majd egyetemre jártam, és tervezőmérnöki diplomát szereztem. A litván függetlenség kikiáltása után sok változás történt társadalmunkban. Bezárták az osztályt, ahol dolgoztam, így úgy éreztem, tennem kell valamit. Egyszer csak az egyik napilapban egy hirdetésre lettem figyelmes. A Soros Nemzetközi Intézet bejelentette vilniusi képviseletének megnyitását, és angolt tanulni hívtak. Ez igen! Pont erre volt szükségem, és mindig arról álmodtam, megtanulok angolul. Sajnos fizetések komoly késésekkel jutottak el hozzánk, így hálás lehetek bátyámnak, aki megelőlegezte nekem az összeget, hogy angolórákra járhatok.

Ekkor harmincnyolc éves voltam és három gyermek anyja. Kollégáim, sőt még anyám sem értette, miért olyan fontos ez nekem. Nem értették, miért akarok pénzt költeni tanulásra, mikor üres a pénztárcám, és már túl öreg vagyok

ahhoz, hogy tanuljak. Szerintük ez nonszensz volt, de nem sokkal ezután elkezdtem műszaki szövegeket fordítani angolból, s így megengedhettem magamnak, hogy folytassam tanulmányaimat. Aztán találtam egy állást a Litván Műszaki Könyvtárban mint könyvtáros és a kiállítási osztály vezetője. Azért vettem fel, mert tanultam angolul, és mert felsőoktatásban szerzett diplomám volt. A felnőttképzésben eltöltött idő alatt sok mindent tanultam. Például, hogy valamit meg tudok tanulni abból, hogy csinálom; és mivel tanfolyamokra jártam, elsajátítottam a szükséges infor-

matikai készségeket, és megtanultam, hogyan kell kiállítást szervezni. Ráadásul egy norvég egyetemi könyvtárban (NTNU) jártam képzésre. Folytattam az angoltanulást, és felkutattam a felnőttképzés további lehetőségeit, hiszen tudtam, hogy nemcsak magamnak tanulok. Miután felvettem a kapcsolatot a Litván Felnőttképzési Társasággal, én lettem felelős a kiállításokért. Elkezdtünk minden Litván Felnőtt Tanulók Hetén kiállítást szervezni, ahol a felnőttképzési szolgáltatásokat képviseltük.

Két évvel ezelőtt bekerültem egy európai projektbe, amelynek keretében én lettem a Grundtvig 2, „Képzési

Háromszögek” nevezetű projekt koordinátora. A projekt célja egy múzeum, egy könyvtár, és egy felnőttképzési intézet együttműködésén keresztül tanulásra készíteni a felnőtteket. Ennek eredményeképp végülis hét ország huszonkét intézménye vett részt a projektben, ráadásul felkérték a Vilniusi Építészeti és Tervezési Akadémia Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének vezetésére, íghát ismét új területen találom magam, és újra keresem, honnan lehetne megszerezni az itt szükséges tudást. ■

RIPORTER:

Janina Surgevic – Evelina Kriauzaitė

FOTÓK:Janina Surgevic – Regimantas Tamosaitis
Nijole Popoviene – Sigita Blaziunaite**NEMZETI INTÉZET:**

Litván Felnőttképzési Társaság

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Vilija Lukošuniene

... tanulni kell magyarul és világot, tanulni kell mindazt, ami kitáruul,...

(Nemes Nagy Ágnes)

Balogh Edit

Székesfehérváron születtem 1981-ben. Édesanyám egy évvel később elhunyt. Nyolc testvéremmel együtt állami gondozásba kerültem. A legidősebb nővérem (Icu) akkorra betöltötte a 18. életévét, így ő már nem került intézetbe. Négyéves koromban ő vett magához. Sárbogárdon laktam a családjával. Lassan mindegyik testvérem felnőtt és így folyamatosan kikerültek a nagybetűs életbe. Anyukám halála után 10 évvel édesapám is elment tőlünk. Ekkor már majdnem végeztem az általános iskolával. Gondolkodnom kellett a továbbtanuláson; nem volt konkrét elképzelésem, hiszen annyi minden érdekelt... Végül egyik ismerősöm édesanyja ajánlotta, hogy Székesfehérváron van egy iskola, ahol gépíró és szövegszerkesztő szakmát lehet szerezni. A nővérem is azt mondta, hogy „Úgyis a számítógépé a jövő.” Felvettek és sikeresen el is végeztem ezt az iskolát.

Betöltöttem a 18. életévemet. Az államtól életbeindulási segílyt kaptam, amelyből házat szerettem volna venni, hogy egyszer majd saját fedél legyen a fejem felett. Sajnos ez az álom nem teljesült. A pénz elfogyott. Tartozások visszatörlesztésére, a háztartás feltöltésére stb. ment. Ma csak egy csls magnót, és egy elnyűtt melegítőt tudok felmutatni belőle.

Amikor érdeklődni kezdtem a pénz holléte felől, a nővérem közölte velem, hogy költöztek el. Szerencsére ekkor már volt egy komoly kapcsolatom, így a párom és a családja befogadott. Pincehelyre költöztem. A sárbogárdi vasúton kezdtem dolgozni mint épülettakarító, s emellett esti tagozaton Simontornyán kezdtem meg a gimnáziumi tanulmányaimat.

Az első igaz szerelemnek két év múltán vége lett. Innen is el kellett költözni. Visszamentem Sárbogárdra, ahol egy kis konyhában nővéremék albérlésében (Kati) húztam meg magam. Nagyon nehéz időszak volt ez, de a nővérem sokat segített. Ekkor jött életem egyik legnagyobb ballépése, belementem egy kapcsolatba, amelyből – így visszatekintve – csak egy kaland lett. Szinte azonnal elhagytam azt a kiskonyhát és összeköltöztem vele.

Az elején minden rendben volt. A családjával nagyon jól kijöttünk. Ekkor már

Székesfehérváron egy műanyag-fröccsöntő gyárban dolgoztam operátorként (gépkész), természetesen továbbra is Simontornyán tanultam. Elég jól kerestem, de nagyon sokat dolgoztam is érte, hiszen 12 órás, folyamatos műszakról volt szó, ráadásul 50 kilométerrel jártam be. A fiú katona lett, és nagyon keveset láttuk egymást. A pénzemet itt is apránként minden hónapban elvették. Mikor szólni mertem ezért, azonnal kiadták az utamat. Semmi esélyem nem volt. Felhívtam az összes testvéremet, hogy tudnának-e segíteni. A sors fintora, hogy egyikük

körülményei sem engedték, hogy náluk húzzam meg magam. Végül a dunaújvárosi nővérem (Ágika) ajánlotta fel a segítségét.

Elszomorodtam, sőt inkább kétségbe estem. „El kell hagynom egy rendkívül jó munkahelyet, a tanulmányaimat is szüneteltetnem kell, a családomtól, a barátaimtól is el kell válnom, és mindentől, ami valaha fontos volt számomra.” Nehéz döntés volt, viszont nem tehettem mást; így 2002-óta dunaújvárosi lakos vagyok.

Bevallom, eleinte gyűlöltem ezt a helyet. Azt a hatalmas panelrengeteget, a levegőt és így tovább. Senkit és semmit nem ismertem. Nyalogattam a sebeimet, hogy ilyen helyzetbe sodortam saját magam. Rágódtam a múlton... Teljesen össze voltam törve lelkileg. Munkánélküli-segélyben részesültem, amelyet minden hónapban a nővéremnek adtam. Szerettem volna dolgozni, de leginkább tanulni, azonban a nővérem ebben nem volt partner. Ő is dolgozott, valamint egy kislányt nevelt, majd lassan átvettem a nevelés felelősségét. A kislány már „Edit anyunak” szólított.

Pár hét telt el így, és ekkor jött a megmentő (Béla). Ő egy életművész, de szakmáját tekintve építész szakember, aki lakásbeázás ügyben jött a nővérem otthonába. Az ügyintézés miatt többször kellett jönnie, így lassan megismerkedtem vele. S hogy miért sodorta őt a sors az én életembe? Azt nem tudhatom, de egyáltalán nem bánom. Ő volt az egyetlen, akiben megbíztam, akire támaszkodhatam, és aki lelkileg is rendbe tett, mint egy apuka és egy tanítómester, akinek az a legfontosabb, hogy a tanítvány túlszámalya őt. Megszerettette velem a várost, rengeteg embert megismertem általa.

Teltek a hónapok, mígnem az egyik ismerősöm – tudván, hogy milyen terveket szövögetek (munka, tanulás) –, kezembe nyomott egy kissé összegyűrt újságcikket, amelyben az állt, hogy munkába álláshoz vagy tanuláshoz ad segítséget egy úgynevezett TUDÓSZ-program.

Bevallom, az előző csalódások miatt kezdetben kissé furcsának, mondhatni gyanúsnak tűnt, hogy ennyi dologban segítséget tud nyújtani a program; és éppen, amikor a legnagyobb szükségem van rá. Ekkor döntöttem: Teljesen új lappal fogom indítani az életemet. Bementem a Tudószba, ahol egy rendkívül céltudatos hölgy (Andrea) kérdezgette a helyzetemről, a körülményeimről, majd korrekt módon elmondta, hogy mit tudnak nyújtani.

Emlékszem, amikor kijöttem az irodából, akkor sem akartam elhinni, hogy ilyen létezik. Azért titkon reméltem, hogy most nem lesz szó kihasználásról, és semmiféle át-

vágásról. Részt vettem az általuk szervezett élménytáborban, ahol nem csak hasonló korú barátokat szereztem, hanem rengeteg olyan élményt, amelyekre talán soha nem lett volna lehetőségem. Sárkányrepülőzés, csónakázás, lovaglás, íjászkodás, parázsos járás, csak hogy a legjelentősebbeket említsem.

Nem túlzás, ha azt mondom, hogy soha-soha nem voltam olyan felhőtlenül boldog, mint akkor. Úgy éreztem, bármit megtehetek az életben, csak a jót kell választanom. Visszanyertem az életkedvemet, elkezdtem bízni, és felfedezni magamban olyan rejtett tulajdonságokat, amelyek, lehet hogy soha, vagy éppen csak sok év múltán kerültek volna felszínre; holott ezekre a rejtett, úgynevezett kincsekre ekkor óriási szükségem volt. A tábor után teljesen feltöltöttem.

Aztán, nehogy a fejembe szálljon és elbódítson ez a sok jó dolog, a nővérem bejelentette, hogy mennem kell. A mai napig nem tudom az okát...

Sírva újságoltam pótapámnak és feleségének (Kinga mama, aki – Bélához hasonlóan – szintén építész és az egyik példaképem, mert nagyon jó édesanya és kivételes ember) a hírt. Mindketten megértőek és segítőkészek voltak. Kulcsot másoltattunk, és odaköltöztem.

Egy merőben új élet, egy merőben új világ búvőkörébe kerültem, amelyből a mai napig nem szeretnék kikerülni. Azt gondolom, a jó Isten segített nekem. Ő rendezte úgy a dolgokat, hogy megismerhessem ezt a két kitűnő embert, és náluk élhessek Sok dolgot megtanultam. Itt gondolok a lexikális tudásra, az élethez való hozzáállásra, a családdal kapcsolatos elképzeléseimre és még nagyon sok pozitív dologra. Talán sosem lesz elég eszközőm, hogy megháláljam nekik azt a sok jót, amit értem tettek. 2002 szeptemberétől kezdődött az iskola, kollégiumban laktam, árvaellátásból, pályázati pénzekből, ösztöndíjából éltem és azoknak az embereknek a lelki támogatásából, akik körülvettek. Életemnek azon szakasza következett, amikor magamnak és másoknak is bizonyíthattam, hogy hátrányos helyzetből is lehet kimagasló eredményeket elérni. Ebben a gimnáziumban (dolgozók iskolája lévén, ahol a nappali rendszerű – általános iskolai –, OKJ-s képzés mellett esti tagozatos is folyik) két év alatt kellett négy év anyagát elsajátítanom, egyfajta „soványmalac” vágásban.

Ez egy kivételes iskola Dunaújvárosban, hiszen rengeteg hátrányos helyzetű fiatal vagy idősebb ember kaphat olyan képzési lehetőséget, amely az előrelépésben segíti, sőt ez az iskola rengeteg sportolót, köztük olimpiai baj-

nokokat is nevelt. A két év alatt végig megközelítettem a kitűnő átlagot. Pályázatokon, versenyeken értem el igen kimagasló eredményeket, országos, megyei, városi szinten is. Az osztályfőnököm (Laci), aki egyben az egyik példaképem is, minden jó ügyben a segítségemre volt, hogy óriási lendülettel tudjam leküzdeni az elem gördülő akadályokat.

Aztán 2003 januárjában a bátyám egy 15 méter magas fára felakasztotta magát. Azt gondoltam, hogy ezt nem élem túl; Egy fontos ember elvesztését soha nem lehet feldolgozni... Kerestem a „miért”-re a választ, de sajnos még ma sem találok. A tudósz-hoz fordultam. Az egyik szociális munkás (Kata) volt az egyetlen, akire számíthattam ebben a kilátástalannak tűnő helyzetben. Nagyon sokat beszélgettem vele... Végül arra a következtetésre jutottam, semmi mást nem tehetek, csak tovább dolgozom azon, hogy a jövőmet építsem.

Alig voltunk túl a temetésen, amikor egy focikupa alkalomával eltört a lábam. Ezután pedig el kellett költöznöm a pótszülőktől is. Inni kezdtem, csavarogtam... Nem volt jó se egyedül, se társaságban. Kocsmáról kocsmára jártam. Napi egy liternél alább abba sem hagytam.

Éppen ekkor dolgoztam egyik pályázatomon, talán ez lendített át a mélypontra. Úgy éreztem, hogy olyasmivel kell lekötönnöm, „gyógyítani” magam, ami komoly összpontosítást kíván és lelkesedést adhat. Beletemetkeztem a munkába.

A pályázat lényege, hogy a saját lakóterületünk második világháborús eseményeit kellett felderíteni, és leírni egyéb mellékletekkel. Eredmény: a dolgozatom bekerült az ország 10 legjobbjába közé. Rengeteg könyvet kaptam, amelyeket felajánlottam az iskola könyvtárának és azoknak, akik nélkül nem sikerült volna.

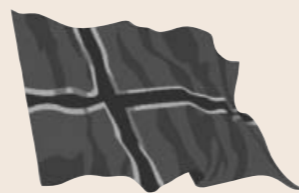
Hasonló eredmények következtek ezután. Megnyertem két Európai Unió-s pályázatot és sok más versenyt. Leérettségiztem. Több ízben szerepelhettem a médiában. Elnyertem a kiváló kollégista címet, és 2004-ben én lehettem a Rosti plakett (a gimnázium legjobb tanulójának járó díj) boldog tulajdonosa, valamint Fejér-megye legjobb ifjútudora.

Igen ám, de ekkor jött a nagy kérdés: „Hogyan tovább?” Mindenképp tovább akartam tanulni. Budapestre (ELTE) és Pécsre, a jogi karra adtam be a jelentkezésemet. Mégis az általam harmadik helyen megjelölt Dunaújvárosi Főiskola művelődésszervező-kommunikáció szakpárjára mentem. Ez sokkal közelebb áll az egyéniségemhez.

Zárógondolatként: minden testvéremmel (ilyen-olyan formában) tartom a kapcsolatot. Béla és Kinga mama célja továbbra is az, hogy valaha nagyon sikeres ember legyek. A Tudósz-iroda ma is a segítségemre van, legyen az bármilyen jellegű probléma. S talán, a legrendhagyóbb dolog az életemben az, hogy még a gimnáziumi évek alatt megismertem életem párját (Süti), aki szintén árva. Előbb nevelőszülőknél, majd 2003-ig intézetben nevelkedett. Ugyanebben az évben találkoztunk. Talán a magasabb erők akarták, hogy megismerjünk egymást. Ma együtt élek vele, és közösen egy szintén árva kiskutyát is nevelgetünk (Picur), akit még kölyök korában egy mozgó autóból dobta ki.

A párom idén érettségizett le. A legnagyobb álma, hogy rendőr legyen. Mindketten minden erőnkkel azon vagyunk, hogy el is érje ezt a gyerekkora óta dédelgetett álmot.

Életem hajója itt lehorgonyozott, de további terveim vannak: elsősorban, hogy jó édesanya legyek, valamint egy tanári diploma megszerzése is szerepel a palettán. Végül: hiszem, hogy mindhárman boldogok leszünk, de közben mindig tudni fogjuk, hogy hátrányos helyzetből, komoly csalódásokon, gátakon át jöttünk; egy reménytelibb, boldogabb út felé tartunk, és közben soha nem felejtjük el: „Múlt iránt a hála, jelen iránt a kötelesség, jövő iránt a felelősség.” ■

Livslang læring i et inkluderende samfunn

Élethosszig tartó tanulás egy befogadó társadalomban

(A Felnőtt Tanulók Hetének szlogenje 2003-ban)

Damir Marasovic

ID: *Bár Norvégiában született, gyermekkorát (életének 17 évét) Horvátországban töltötte. Fizikailag jelentősen hátrányos helyzetű, többszörös diszfunkciója és idegrendszeri rendellenessége van, számítógépen keresztül kommunikál*

Norvégiában születtem, de családom 18 hónapos koromban a horvátországi Rijekába költözött, ahol nagymamámmal laktunk. Nyolcéves koromban mentem iskolába, és 1987-ben, tizenhét évesen költöztem vissza Norvégiába. Norvégul egyetlen szót sem értettem. Tizenhét hónapomba telt, mire egész mondatokat is megértettem. Fizikailag jelentősen hátrányos helyzetű vagyok, többszörös diszfunkción és idegrendszeri rendellenességem van. Mivel beszédem nem annyira érthető, computer segítségével kommunikálok. Eleinte volt egy gondozóm, de miután fel kellett mondania, rám maradt a felelősség tanulásomért.

1989-ben kezdtem a Hellerud Felső-középiszkolába járni egy hároméves kurzusra más, segítségre szoruló diákjaival együtt. Az osztályban a diákok egy speciális kommunikációs jelbeszédet használtak, amit Bliss-nek hívnak. A Bliss-szel való első találkozásom a későbbiekben bizonyult nagyon fontosnak. Már a középiskola második felében elkezdtem számítógépes képzésre járni. Egy újságon dolgoztam, és tudtam a MAC gépen rajzolni. A Hellerudban eltöltött idő alatt megtanultam egyedül élni. 1992 és '94 közt népfőiskolára jártam Moiban, Norvégia dél-nyugati részén. Itt is tanultam egyedül élni. 1994 őszétől kezdve jártok az Aaseni Felnőttképzési Központ kurzusaira. Valójában még mindig nem fejeztem be a tanulást, ez talán 2005 tavaszán fog bekövetkezni.

Az Aaseni Felnőttképzési Központban kezdtem megtanulni a Word kezelését. A Microsoft Publisher segítségével kellett egyszerű szövegeket másolnom, CD Rom-ról képeket letöltenem és kiadványokat készítenem. Én voltam az iskolában az első, aki egyszerűsített működtetési utasításokat fejlesztett ki a szóképekből, melyeket el tudtam olvasni. Ezekkel az utasításokkal dolgozva a Wordben bonyolultabb feladatokat is el tudtam végezni.

2001-ben kezdtem tanulni a Bliss használatát. Bár elég jól tudok kommunikálni gesztikulálás, mimika segítségével és egyszerű dolgokat rajzolni vagy könnyebb szavakat írni, sokszor frusztrált, hogy nem tudok olvasni és írni. A betűzés és a szóképek nem pótolták a szóbeli nyelv hiányát. Mikor elkezdtem a Bliss-t használni, kidolgoztam egy kommunikációs kézikönyvet, amolyan filofax formájút, amely kívánságaimhoz igazodva témánként volt rendszerezve és besztva. A Windows-os Bliss-t nagyon gyorsan elsajátítottam. Kommunikációs kézikönyvemben egyre több jel sorakozott, jövőbeni munkákra és különféle társadalmi helyzetekre vonatkozóan. Az első hordozható számítógépet 2002-ben vettem, melyen a Windows-ra infovox-os Bliss-t telepíttem.

Az aaseni 2002-es szemeszter kezdetére kapcsolatba léptem a Berg Gazdasággal, ahol felajánlották, hogy dolgozzam ott és használjam PC-met a következő feladatokra:

- képvágás és besorolás az MS Power Point programjával, illetve
- speciális rendszerek kidolgozása az lgel programszerkesztő segítségével.

Hamarosan világossá vált, hogy munkámhoz speciális felszerelések kellenek, és hogy ezen felszerelésekkel teljesen önállóan kell dolgoznom. Ez a Berg Gazdaság által

meghatározott előfeltétel volt, mert nekik nem volt elég forrásuk az eszközök biztosítására. Teljesen egyedül kellett tudnom dolgozni, egyenrangú munkatársként.

A Berg Gazdaságban való munka mellett még két másik állásom volt. Dolgoztam a Nyugdíjasok Társaságának, ami valójában egy „nyugdíjasok napközije” volt, de fogyatékkal élők időszakos munkahelyévé is vált. Ez leginkább csomagolói munkát jelentett, miéért darabszám alapján fizettek. Egyhangú volt és unalmas, de ott maradtam, mert jó volt eljönni otthonról és csinálni valamit. Két évnyi munka után beszálltam egy projektbe, amely fogyatékkal élőknek segített munkát találni, így mind a privát, mind a nyilvános szektorban dolgozhattam. Jeleztem, hogy én inkább az adatfeldolgozás területén szeretnék munkát kapni, de nehéz volt erre szabott feladatokat találni. A különböző osztályvezetők nem hitték el, hogy képes lennék ilyen feladatok ellátására is. A projekt vége felé felvettem a kapcsolatot a Rehabilitációs Óvodai Központtal a Berg Gazdaságban. A személyzeti osztály nem volt biztos benne, hogy tudnék gyerekekkel foglalkozni, de ezen túlléptünk. Kicsit magam is szkeptikusan álltam a dologhoz, mivel ezelőtt sosem dolgoztam gyerekekkel, de most már úgy gondolom, nagyszerű dolog.

Hogyan befolyásolta mind rövid, mind hosszú távon a Felnőtt Tanulói Díj az életemet?

Miután átadták a díjat, az Aaseni Felnőttképzési Központ ünnepséget rendezett. Különleges figyelemmel fordultak felém. A résztvevők közt voltak ex- és jelenleg is dolgozó

tanárok, a város lakosai, a segédeszközöket gyártó cég és mások. Kollégáim segítettek, hogy a Berg Gazdaságban rehabilitációs-óvodai állásom húsz százalékban állandó lehessen. Ez lassan ment, de nagyon fontos nekem jövőbeni fejlődésem szempontjából. A munkavégzéshez és a videóknak megvágásához új, drága eszközökre van szükségem, amelyeket megkaphatok az ellátó-központból, de ők pillanatnyilag leállították a támogatást, mert várniuk kell a döntésre, hogy megkapom-e állandóra az állást.

Részvétel a tanulásban

Tanulmányaimat az Aaseni Felnőttképzési Központban 2005 nyaráig folytathatom. Hogy utána mi lesz, nem tudom, de igényeltem egy gondozót, aki segít dolgoznom, miután vége a kurzusnak.

Munkaprojekt nem jöhetett volna létre Grünerløkka Város, a Berg Gazdaság Rehabilitációs Óvoda, és az Aaseni Felnőttképzési Központ közötti együttműködés nélkül. Kollégáim az óvodában azt mondják, jelenlétem hasznos és jó. Részt vettem belső és külső kurzusokon is már, jártam együtt kollégáimmal képzésre, és más helyzetekben is beszélgettem már velük. Ma a saját lakásomban lakom, és időszakos állásom van a rehabilitációs óvodában, ahol – többek közt – én vágom meg a számítógépen a videófilmeket. Néha segítek kollégáimnak megoldani számítógépekkel kapcsolatos problémáikat. Céлом, hogy olyan főállásban alkalmazzanak, ahol számítógépen szerkeszthetek képeket és videókat. ■

Jan Helge Svendsen

Résztevője volt 2004 októberében a northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának az Egyesült Királyságban.

ID: *Jan Helge, a 2003-as Felnőtt Tanulói Díj nyertese diszlexiás. A sport, az atlétikai tevékenységek iránt érdeklődik. Sok tanfolyamot végzett el önkéntes szervezeteknél, és sok sportszintet teljesített. Készségeit fogyatékkal élő embereken való segítségben kamatoztatja, illetve sok szervezet számára fontos embernek számít, ilyen például az oslói Vöröskereszt. Vakokkal és csökkentlétlőkkel foglalkozik, illetve más fogyatékkal élő emberekkel is, korlátár nélkül. Télen téli sportokra tanítja őket, tavasszal pedig hegymászásra és túrázásra.*

Az iskola kezdetéig szép gyerekkorom volt. Egy halászközösségben nőttem fel. Amikor elindult az iskola, problémáim lettek a dadogással, így azt tanácsolták, menjek speciális iskolába.

Elkezdtem azért iskolába járni, és mivel nagyon házifeladatközpontúak voltak az órák, sok írással és olvasással kapcsolatos komoly követelménynek kellett eleget tennem. Már az elején felfedeztem, hogy különbség van az én, és osztálytársaim készségei között. Figyelmes és szerető anyámnak köszönhetően lassan én is megtanultam írni és olvasni otthon, a konyhaasztalnál. Alaposan át kellett olvasnom a leckét és beszámolnom annak tartalmáról, ami valamennyire megerősített, és kárpótlásként szolgált az írás- és olvasásban jelentkező nehézségekért és a dadogásért, amit már említettem.

Úgy éreztem, már az első osztályban megkaptam a nekem járó piszkálódást, ami részben az írás-olvasási képességeimnek, részben pedig kinézetemnek volt köszönhető, nagyon elálltak ugyanis a füleim!

Az általános iskola alatt nagyon sok kihívással kellett szembenéznem, és azt hiszem, elég jól bírtam, főleg ha számításba vesszük a bizonyítványom, de azért sok fekete pontot és kevés megértést kaptam hiányosságaimmal kapcsolatban.

Hetedikben felajánlották, hogy járjak úgynevezett „B” osztályba, de aztán ahhoz azért túl jó voltam, úgyhogy visszatértem a régi osztályomba. Az iskolában eltöltött kilenc év alatt sokat küszködtem, hogy elég jók legyenek az eredményeim. Sok iskolatársam rosszabb képességű volt nálam, mégis mindig cikiztek.

A dadogás lassan elmúlt, mire tizenhárom éves voltam már nyoma sem volt. Azok az évek erőt adtak, pedig nem volt könnyű iskolába járnom. Sok sportba belefogtam, ami valamilyen kárpótlást ígért az iskolai kudarcokért. Rájöttem, hogy a sport nekem új teret jelent, nem csak a hobbim.

A középiskolában nagyon nagy hátránnyal indultam, sok tárgyból megbuktam, mivel nem kaptam segítséget.

Gyakorlati tárgyakat kezdtem tanulni, és technikából jó jegyeim voltak. A kézzel és ésszel való munka jobban illett hozzám. Szakmunkás képzettséget szerettem volna műszaki tervezésből.

Ha olvasási-írasi nehézségekkel küzd valaki, könnyű kerülgetni a témát és nem haladni előre. Egy pár év eltelte után végre beiratkoztam egy atlétikai iskolába 23 évesen. Segítséget kaptam írás-olvasási nehézségeim felmérésére és kiderült, hogy elég komolyak. Osztálytársaim 16–17 évesek voltak, nekem pedig felajánlották, hogy szóban vizsgázzam, mikor mindenki más írásban tette ezt.

Három évig jártam atlétikai edzésre, de a norvég nyelvből tett záróvizsgáimon elbuktam, ezért nem tudtam tovább tanulni.

Háromszor is próbáltam letenni a vizsgát, de egyszer sem sikerült.

A norvég tájnyelvből azonban kapásból levizsgáztam.

Kompetenciáimat végig sportképességeimre építettem, és arra, hogy sosem adtam fel, mielőtt segítséget kértem volna valakitől, s ez meghozta gyümölcsét!

Az óvodákban és a fogyatékkal élőkkel való munka közben sikerült sportképesítést szerezni sportpolitikából és edzői munkából. 1997-ben eljöttem az óvodai munkahelyemről, hogy jobban tudjak a sportra összpontosítani mind oktatói, mind szervezeti szinten a sportegyesületben belül,

másokkal – mint pl. a Vakok Egyesületével – együttműködésben. Sok, fogyatékosoknak, gyerekeknek és felnőtteknek szervezett sporttevékenységben vettem részt. Dolgoztam a Vöröskereszttel is egy spanyolországi norvég egészségügyi központban.

Kompetenciáim a sport, a fogyatékkal élők és szervezeteik köré épülnek. Ennek eredményeképp kaptam meg a

Norvég Felnőtt Tanulók Díjat is 2003-ban, amely sok erőt öntött belém, illetve azt példázta, miként lehetséges készségeink és képességeink fejlesztése, bárhonnán induljunk is, különféle képzettségű emberekkel együtt. Ez pedig azért fontos, hogy a más-más képzettségű embereket, legyenek fogyatékkal élők vagy sem, közelebb hozzassuk egymáshoz. ■

FOTÓK:

Jan Helge Svendsen – Finnmark Idrettskrets (téli tájak) és

Norges Blindforbund

(nyári tájak)

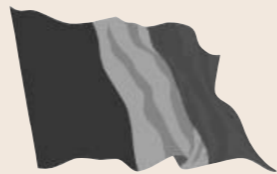
Damír Marasovic – Tor Erik Skaar

NEMZETI INTÉZET:

Norvég Felnőttképzési Központ

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Berit Mykland

Invățarea nu valorează o lețciae când curajul și bucuria sunt pierdute pe drum

A tanulás mit sem ér, ha elvész benne a bátorság és az öröm

(Pestalozzi)

Ioana Jalbă

ID: *Résztevője volt a northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának az Egyesült Királyságban, 2004 októberében.*

PA művészet, és főleg a divattervezés iránt érzett szenvedélyem és az erre vonatkozó tanulási vágyam az egyik legfontosabb dolog, amit mondhatnék magamról. Ha visszatekintek tanulmányaimra, ráébredek, hogy a divathoz vezető út végre világossá vált.

Huszonkét éves diák vagyok, a bukaresti Közgazdaságtudományi Akadémia végzős hallgatója. Üzletvitelt tanulok franciául. A megegyező tanulmányi rendszernek köszönhetően tavaly az orleans-i Közgazdasági Karon hallgattam néhány tárgyat, és végeztem. Ezek mellett matematikát, angolt és franciát tanítok magántanítványoknak, akiknek nehézségeik akadnak ezekkel a tárgyakkal. Hol is jön itt a képbe a divat?

Ha figyelembe veszem, miket tanultam eddig, rádöbbenek: annak ellenére, hogy be kellett tartanom szüleim kívánságát, közgazdaságot, és ne divattervezést tanuljak, azért sosem adtam fel. Ezért is jártam fél évig egy szabás-varrás tanfolyamra, melyet saját pénzből fizettem. Sőt, a kurzus végén divattervezőként dolgoztam, hiszen erről a végzettségről papírt kaptam. Sok divat-kiállításon voltam, és egy európai projektben is részt vettem, melynek alkalmából szerencsém volt különböző országokból érkező stylist-okat és művészeti

tanárokat látni, akik mind dicsérték a munkám. Ekkor ráébredtem, hogy növekszem, és velem nő a munkám is, és ha ugyan most nem is ezzel foglalkozom, azért feladnom nem kell.

Érdekes, és döntő jelentőségű szituációban találtam magam egy híres román divattervező által rendezett bemutatón, ahol nem nyertem. Ez akkor nagy hatással volt rám. Annyira nagy hatással, hogy kételkedtem művészi vénámban és kész voltam feladni az egészet. De ahogy mondják, ami nem öl meg, az csak megerősít. Miután túltettem magam a kudarcon, megértettem, hogy szakmailag fejlődnöm kell, és jobbá kell válnom. Ezután kezdtem el a szabás-varrás tanfolyamot. A mai napig egyedül tanulok hímezni, és javítani már meglévő készségeimet.

Hogyan látom a jövőt? Először is, folytatom az egyetemet, diplomát szeretnék szerezni marketingből, és összehangolni üzleti és kreatív oldalaimat. Abban is reménykedem, hogy ösztöndíjat nyerek egy jól ismert külföldi iskolába, ahol folytathatom divattervezői tanulmányaimat egy-két év múlva. Reménykedem, a közgazdaságtan és a divattervezés oda vezet, hogy hamarosan megnyitom saját üzletemet.

Visszanézve nehéz azt mondani, hogy bármit másképp csinálnék.

Én abban hiszek erőteljesen, hogy minden, amit teszünk vagy tanulunk, egyszer alkalmazható lesz életünk során. Sőt, az általam választott út sok tapasztalattal gazdagított, melyek pozitívan befolyásolták életem és döntéseim. Nem tudom, életem jobb lenne-e, ha az elejétől fogva divatter-

vezést tanulok, de azt tudom, hogy a közgazdász-diploma, a kreativitás, a szabás-varrás készségek és két nyelv folyékony használata mindig segíteni fog a munkakeresésben.

Ha valamit javasolhatnék a felnőttoktatás javítására, az az lenne, hogy legyen több nemzeti kampány az élethosszig tartó tanulás gondolatának vonzóbbá tételéért. Azért mondom ezt, mert sok ember ugyan élete végéig tanul, de mikor

az élethosszig tartó tanulás fogalmáról van szó, meghátrálnak – különösen a fiatalabb generációkkal van ez így (mint az enyém), akik örülnek, hogy végre vége az iskolába járásnak. Ezeknek az embereknek a fogalom nem túl tiszta, és nem túl vonzó. Ezért érdemes lenne jobban hirdetni a fiatalok számára, hogy ők pozitívan fogadják. Ha ők így nőnek fel, biztosan ők is jobban fogják majd hirdetni a gondolatot saját gyerekeiknek. ■

Sanda Lazur

ID: *Közgazdász, ikebana-tanár*

Mondhatnám, az, hogy a Herastrau Parkkal szemben születtem és laktam, nagy adománynak számít, és sok örömet szerzett nekem. Itt fedeztem fel az ikebana művészetét.

Gyermekkoromat uralta a természet, a tér és park tiszta levegője. Emlékszem, hogy hazatérve elkezdtem virágokat és ágakat rendezni egy vázában, olyasvalami volt ez, amit nem láttam sehol, de ráéreztem.

Mikor elkezdtem ikebanát tanulni, már volt egy állásom. Közgazdasági szakközépbe, utána pedig a Közgazdasági Akadémiára jártam. Azaz közgazdász voltam. Számokkal dolgoztam és beismerem, igazán sosem éreztem magam elégedettnek ezen a területen.

Mikor hallottam az ikebana-kurzusról, tudtam, hogy ha belépek, bevihetem a természet varázsát a házamba, otthonomba. A fő oka annak, hogy évek óta oda járok, japántanárom, aki megtanította nekünk az ikebana lelkületét. Sokszor nézünk valamire, de csak keveset látunk. Sztereotipizáljuk az ötleteket és már meglévő mozdulatok szerint dolgozunk. Ha megváltoztatjuk a nézőpontunkat, új karaktereket fedezünk fel ugyanazon anyagban, és meglepve nyugtázzuk az új és friss ötleteket. Más szóval, szemünkkel tényleg ki kell választanunk a dolgokat.

Mostanra, húszévesnyi ikebana-tanulás után, magam is tanár lettem. Sosem kaptam semmilyen díjat és sosem jártam Japánban. Mindig is magamat tanítottam, és életem során rájöttem, hogy sokféle módon lehet utazni –

olvasással, filmnézéssel –, és hogy nem kell díjakra várni ahhoz, hogy folytass valamit.

Bizonyos idő elteltével úgy találok, hogy csak úgy lehet fennmaradni ebben a világban, ha megtanulunk, vagy megpróbálunk új dolgokat felfedezni. ■

RIPORTER:

Ioana Jalbă

FOTÓK:

Illeana Boeru, Mina Bauer

NEMZETI INTÉZET:

ANUP (Nemzeti Felnőttképzési Társaság - Románia)

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Illeana Boeru

*Lernen ist wie Rudern gegen den Strom.
Sobald man aufhörte, treibt man zurück*

*A tanulás olyan, mint az árral szemben evezni
– amint abbahagyjuk, visszafelé sodródunk*

(Benjamin Britten)

Lauren Wirz

Egy ács, aki közgazdaságtant tanul

Mint független ács, és egy hattagú család egyedüli eltartója, egy nap be kellett vallanom magamnak, hogy komoly egészségi problémáim miatt hamarosan abba kell hagynom a munkát. Az anyagi és időbeli sürgető tényezők csak egyetlen kiutat kínáltak: az előrelépést. Elég hamar eldöntöttem, hogy közgazdaságtant akarok tanulni és tanári diplomát szerezni belőle. Ez nem volt egyszerű, mert még mindig megvolt az ácsvállalkozásom, de négy év múlva sikerült elvégezni az iskolát. E négy év alatt sok hullámvölgyön mentem keresztül; mindkét lábam eltört, ezért nem tudtam tar-

tani a határidőket. Családom segített, amikor csak tudott. Másik nagy gondom az volt, hogyan jöjjenek ki a pénzből, de aztán a város segítette a lehető legmagasabb támogatásokat megkapnom. Egyik korábbi munkaadómtól kamatmentes kölcsönt kaptam. Tanáraink is sokat bátorítottak, támogattak.

Mostanra tanár lettem, sok köszönettel tartozom mindenkinek, aki segített. Hálás vagyok, hogy el tudtam jutni ideig. ■

Maria Bamert-Widmer

Egy nő, aki a maga útját járja

Mit tehet egy nő, miután húsz éve családanya és háziasszony? Ha nincs hivatalos végzettsége? Mikor a körülötte lévők szerint jó neki, ott, ahol van? A maga útját kell járnia. Úgyhogy így is tettem. Bukkanókkal teli, fárasztó út volt ez, sokba került, de végülis oda vezetett, ahol lenni akartam. Először postai asszisztens-tanfolyamot végeztem, de ez nem számított hivatalosan elismert képzésnek. Mikor húsz évvel később próbáltam visszakerülni a munkaerőpiacra, rájöttem, hogy alapképzettség nélkül ez nem fog menni. Összeszedtem minden

bátorságom és erőm, és negyvenévesen megszereztem az üzletkötői diplomát. Végző célom felnőttek tanítása volt, így további képzésben vettem részt, hogy felnőttoktatóvá válhassak. Az újonnan felfedezett önismeret, melyet továbbképzéseimnek

köszönhetően nyertem, segített anyagilag függetlenné válnom, és a céloimhoz is egyre közelebb kerültem: Amerikába mentem, hogy oktatói képzést szerezzek.

Ma ott tartok, ahol szeretnék. A magam mögött hagyott hosszú úton nem álltam meg, mentem lépésről-lépésre, és nem adtam fel, amikor nehéz volt, hanem tovább és tovább képeztem magam. ■

RIPORTER:

Ruth Jermann

FOTÓK:

Hugo Neuhaus

NEMZETI INTÉZET:

Svájci Felnőttképzési Szövetség (SVEB)

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Ruth Jermann

*Le tisto omiko jaz štejem za pravo, ki voljo zadeva,
srce in glavo – vse troje!*

*Csak az a kultúra számít igaznak, amelyik számol
az akarattal, a szívvel és az értelemmel – mind a hárommal!*

(Simon Gregorčič, szlovén költő)

Marino Kačič

Nem az emberekhez, hanem az emberekkel keresem az utat.

ID: *Marino huszonhárom évesen egy balesetben elvesztette látását. Később szociális munkát tanult, és a lehető legmagasabb fokozattal végzett. Hét évig tanult pszichoterápiát, jogaedzői és gyógyítói képzést szerzett. Egy viselkedési és tanulási problémákkal küzdő gyermekeket segítő társaság vezetőségének tagja. Rehabilitációs programokban vesz részt és dolgoz is ki programokat olyan emberek számára, akik életük későbbi szakaszában veszítették el látásukat. Néha külső szakértőként vállal munkát, ilyen minőségben segít a diákoknak megérteni a fogyatékkal élőket. Egyetemi tanulmányokra készül, egyedül él.*

Akkor májusban, a baleset előtt egy másodperc töredéke alatt ráeszméltem, mi fog most történni. Tudtam, hogy az egyik akna, amivel a sziklás Karszt területen akarunk lyukat vájni, robbanni fog. Tudtam, hogy valami szörnyűség fog velünk történni. Fülcsüketítő robbanást hallottam, aztán messzire hátrarepültem, megütve karom, arcom és szemem. Mialatt mindez történt, villanásszerű emlékek törtek fel bennem: a zöldségleves, melyet néhány órája ettem, hogy mennyire megijedtem az országos sítúrán, hogy betegségem ellenére elmentem államvizsgázni és milyen jól sikerült, hogyan szenvedtem hatodikban az angol

miatt, mennyire örültem a fekete-fehér kockás sapkának, amit harmadik születésnapomra kaptam, és így tovább, élményről élményre, vissza a születésemig. Később, mikor a kórházban feküdtem 12 napon át harcolva élet és halál közt, ugyanez történt, és azzal végződött, amit klinikai halálnak hívnak. Szó szerint kifogytam az életből.

Ezóta hajt a kíváncsiság és a tanulás vágya. Másrészt a túléléshez is kellett ez, hiszen társadalmilag és munkaügyileg teljesen életképtelen voltam. Örültem, hogy élek, de szomorú voltam, hogy nem élhetek úgy, ahogy eddig. Valami azt súgta: csak menj tovább, menj tovább. Amint megengedték, hogy felálljak a kórházban, az infúzióval a kezemben elbattyogtam az ágy végéig, meg vissza. Micsoda teljesítmény! Egy órányi pihenés után át a másik oldalra, a szomszéd ágyhoz. Maratoni próbálkozás. Egy kis szünet után, az addigi sikereimen felbuzdulva utam az ajtóig nyújtottam, majd a folyosóhoz, a lépcsőházhoz. Céloim a földsz-

inti telefonfülke volt. Másnap sikerült is odajutnom. Csak arra kellett rájönnöm, hogyan dobjam be a pénzt és hogyan tárcsázzak. Új horizont nyílt meg előttem, tanulásra hajtott. Volt elég erő a kezeimben, hogy törött medencéjű szobatársam tolokocsiját toljam. Ő „kölcsonadta” a szemeit, a tolokocsiból vezetett, én meg adtam a kezeimet és a lábaimat. Elmentünk a kórház kertjéig, sőt az ebédlőbe is. Azon vicceltünk, hogy kettőnkből egy egész normális ember gyúrható össze.

Szerencsétlen körülményeim arra kényszerítettek, hogy mindent újratanuljak; a mozgástól az alapvető érzékelésig és kommunikációig, és hogy miképpen

találjam meg a helyem az emberek közt, a társadalomban. Úgy sejtettem, ha nem sikerül, életem végéig vegetálni fogok és a társadalom peremére kerülök. Ráadásul a baleset teljesen összetörte világképemet. Tucatnyi megválaszolatlan kérdésre akartam választ kapni, tudni akartam, mi történt velem, mik az élet határai, hogyan élnek az emberek, mi a spiritualitás. Kerestem, kerestem és kerestem a válaszokat könyvekben, gyógyítók közt, jogiktól, tudósoktól. Bekerültem a vakok és csökkentlátók szubkultúrájába, ahol alternatív nézeteimmel, kutatásommal és ötleteimmel sikerült felkavarnom a kedélyeket. Beiratkoztam egy szociális-munkás tanfolyamra, habár sosem gondoltam, hogy ilyesmivel akarnok foglalkozni. Apám ágáról műszaki beállítottságú családból származom, a család férfitagjai mind újitók voltak. Anyám ágáról az ajtó mindig nyitva állt az otthonatlanok, az éhezők és a meg-nem-értettek számára.

Új, eddig ismeretlen életbe csöppentem. Napról napra kellett tanulnom. Nem könnyű iskolába járni, ha csak a tapintásra és a hangokra hagyatkozik az ember. A kar egyik tanára elhívott egy nyári táborba önkéntesnek tanulási, viselkedési és egyéb mentális problémával küzdő gyerekekre felügyelni. Az első tábor alkalmával 3–4-ükkel lettem jóba. Az év

elteltével és sok energia befektetése nyomán kidolgoztam egy módszert, amivel sokak nevét tudtam megjegyezni. Lassan a gyerekek, a kollégák és egyéb segítő-magadon csoportok csoportvezetőjévé váltam. Megtörtént az elképzelhetetlen. Most fogom kézhez kapni az Európai Pszichoterapeuta Bizonyítványt (ECP). Az elmúlt években egyénekkkel, családokkal és fogyatékkal élőkkel foglalkozó képzett terapeutaként dolgoztam. A tanulás lelke tápláléka lett, ahogyan az étel testemé.

A természet visszaadta az életem. Fokozatosan, ha nem is könnyen, de helyemre kerültem társadalmilag is. A vakság nem az egyetlen akadály, a fogyatékoság legalább olyan nehéz. Korlát a kapcsolatokban, mivel gyanakvást, félelmet és előítéleteket ébreszt. Rájöttem, hogy a türelem a legjobb válasz ezekre a korlátokra. Próbálok megadni magamnak és másoknak is az elégedő időt ahhoz, hogy felismerjük egymás lehetőségeit és tehetségét. Nem látok ugyan, de mindent megteszek, hogy normális életem legyen. Akkor válsz „normálissá”, ha mások elfelejtik, hogy nem látsz. Néha az emberek azt mondják: „Mikor nehezzé váltak a dolgok és nem tudtam tovább menni, azt gondoltam: ha Marinonak megy, a legkevesebb, amit tehetek, hogy én is megpróbálom”. ■

A tanulás az élet minden területén végigkísér, néha még akár menedékként is. Amikor férjem egy helikopter-balesetben életét veszítette húsz évvel ezelőtt, ez volt a megoldás. Nem engedhettem meg magamnak, hogy gyászoljak. Nem boríthattam be három gyereket a szomorúsággal. A rendes munkám mellett mellékállásban is dolgoztam, és ha maradt egy kis időm, azt a Nemzeti Könyvtárban töltöttem, néprajzi könyvek közt. Nem gondoltam rá, hogy valaha könyvet írjak. Elkezdtem jegyzeteket és tartalmi kivonatokat írni. Ez valahogy logikus folytatása volt a férjemmel töltött életnek. Mindig írtunk valamit, cikkeket, főleg a Himalája-expedíciókról. Hat szlovén expedíciót vezetett a Himalája legsziklásabb hegyeire.

A tanulás életem alapeleme, ez vezetett a karrieremhez, az életben való helyem megtalálásához, megelégedettséghez, önbizalomhoz, a pozitív önképhez és még sok más dologhoz. Egyfajta alapvető kíváncsiság hajt, de sok akadállyal kellett megküzdennem út közben. Egy öreg tölgyet szinte semmi nem ingat meg, de egy puha ág a legkisebb szélben elhajlik. Fiatalkoromban nehéz időket

Dušica Kunaver

A törött csont erősebbre forr össze

2004 októberében résztvevője volt az Egyesült Királyság-beli northamptonshire-i Knuston Teremben megrendezett Nemzetközi Felnőtt Tanulók Fórumának.

ID: *Dušica nyugdíjas angol- és orosz tanár, 67 éves. Harminc éven át tanított egy általános iskolában. Két könyvet írt iskolán kívüli angoltanuláshoz, és sok cikket publikált az oktatásról. Igazán komolyan férje tragikus halála után kezdett az írással foglalkozni. Irodalmi alkotásainak száma mára eléri a hatvanat. Megalkototta saját kiadóját, mely angol tankönyveket, szlovén néphagyományokkal foglalkozó írásokat és oktatási szakmai anyagokat ad ki. Tizenöt éven át többféle sajátos igényű motivációs csoporttal is dolgozott tanárként: óvodás gyerekekkel, általános és középiskolai diákokkal, tanárokkal, szülőkkkel, fűrdővendégekkel, könyvtárlátogatókkal és nyugdíjasokkal. Amíg bírja egészséggel, nem áll szándékában lassítani gyors élettempóján.*

éltünk; háború és az utána következő időszak. Mikor elkezdtem tanulni, a néprajz érdekelt, de egy háromgyermekes családban elképzelhetetlen volt, hogy a szülők mindhármunkat iskoláztassanak. Egy export-vállalatnál kezdtem dolgozni és angolórákra jártam, amire szükség volt a munkavégzéshez. Szerettem volna tanítani, egyszerűen erre születtem. Jó a tanári asztalnál állni, még most, negyven év után is szeretem, pedig nem lett belőlem egycsapásra tanár. Végig tanultam a munka mellett.

A tanulás élethosszig tartó szükséglet, de nemcsak a tananyagról szól, hanem az emberi kapcsolatokról is. Ez utóbbiak egy tanár számára még fontosabbak is, mint az előbbi. Egyszer, mikor a diákjaim annyira megbántottak, hogy kiviharzottam a tanteremből és becsaptam magam mögött az ajtót, a könnyeim nyeldestem. Ez olyan élmény, mellyel minden tanár szembesül. „Jöjjön vissza, tanárnő!”, hangzott mögülem, „Már lenyugtattam őket!”

Robi volt az egyik legszemtelenebb fiú az osztályban. Hangja lenéző, de egyben barátságos is volt, ezt sosem vettem még észre benne. Csendben követtem, vissza a terembe. Kinyitotta az ajtót és tartotta előttem, ahogy azt tanítottam nekik. Mikor beléptem, mindenki néma csendben állt. Hátrafordultam, és a táblán nagy betűkkel ez állt: SZERESSEN MINKET.

„De én szeretlek titeket!” – tört ki belőlem. Mind kimondtuk a varázsszót, a magunk módján. Nem voltak se nyertesek, sem vesztesek, csak mint egy vihar dúlta területre, úgy tért vissza most az osztályba is a napfény. Mennyit tanultam a gyerekektől! A világ legjobb munkája tanárnak lenni.

Az élet harmadik szakasza új kihívásokkal szolgál. Két dolog kerül előtérbe: a tanulás, és a hazaszeretet. Mindig,

amikor beszédet tartok a nyugdíjas-otthonban, a következő történik: amikor megérkezem, egykedvűen és kimerülten ülnek le az emberek. Általában egy esküvőről beszélnek először, mint például „hogyan volt Gorenjskában”, vagy valami hasonló. Már látom, ahogy felcsillannak a szemek, felemelik fejüket és elkezdik mesélni, az ő falujukban milyenek voltak az esküvők. Népdalokat énekelünk, amelyek hirtelen átjárják a termet, és ha én el is felejttem a szöveget, valaki mindig tudja a tizedik versszakot, más a tizenegyediket, majd egyszer csak egy folklór kincs tárulkozik elénk. Ezt le kellene mind írni, kiadni, megőrizni. Már csak öt vagy tíz év, és ez a nemzedék kihals. s. Mennyit tanultam hegyeire227rkinkat a4Ein.iz.4öt (fed.271 de egyben barát-)Tlklórk950n”,0.0

het32t

ni, mivel már nem fakad virág a rügyeikből. Az idősebbeknek jogot kéne kapniuk az irányításhoz, azaz hogy nyíltan adhassák át tudásukat az ifjaknak. Folyamatosan tanulunk egymástól, különösen ma, az elektronika korában. Az unokák gyakran tanítgatják a nagyszüleiket. Az unokáim vagy a gyermekeim nélkül néha teljesen elveszettek érzem magam a számítógép előtt. ■

RIPORTER:

Petra Javrh

FOTÓK:

A tanulók magángyűjteményéből

NEMZETI INTÉZET:

Szlovén Felnőttképzési Intézet

NEMZETI KOORDINÁTOR:

Zvonka Pangerc Pahernik

A Nemzeti Felnőtt Tanulói Fórum Magyarországon

Az Magyar Népfőiskolai Társaság három éve főkoordinátora a „Művelődés hete – a tanulás ünnepe” c. rendezvénysorozatnak, mely a Nemzetközi Felnőtt Tanulók Hete, intézményesült rendezvénysorozat magyar megfelelője. Emellett Társaságunk tagja a 15 európai országot tömörítő az Európai Felnőtt Tanulók Hete hálózatnak, amelynek célja a nemzeti fesztiválok szakmai segítése, a koordinátorok nem-formális képzése annak érdekében, hogy az egyes országokban emelkedjen a program-sorozatok elismertsége és anyagi támogatottsága.

A hálózatban és az egyes európai országok többségében működő gyakorlat a Felnőtt Tanulók hetéhez illeszkedően a Nemzeti Felnőtt Tanulói Fórumok működtetése. Az egyes fórumok változatos létszámmal és tartalommal működnek. A közös véleményformálás mellett elsődlegesen képzéseket szerveznek résztvevőik számára, akik a legkülönbözőbb képző intézmények hallgatói. A fent említett nemzetközi hálózat munkájával lehetőség nyílt az első nemzetközi felnőtt tanulói fórum találkozójára és tanulmányútjára, 2005-ben, az Egyesült Királyságban.

Mivel Magyarországon ilyen kezdeményezés még nem indult el, s a fenti munkálatok során szerzett tapasztalataink indítottak bennünket arra, hogy a hazai sajátosságainkra építve létrehozzuk a Nemzeti Felnőtt Tanulói Fórumot hazánkban is. A Fórum a felnőttképzésben résztvevők, önszerveződő alapon létrejövő és igényeikből adódó célkitűzésekkel rendelkező érdekérvényesítő,

értékkartikuláló és konzultációs fóruma. Véleményeket, ajánlásokat fogalmaz meg a döntéshozók és a képzési ellátók számára. Továbbá tapasztalatok, vélemények közvételével olyan innovatív felnőttképzést népszerűsítő kiadványok forrás ötleteit szolgáltatja, mely az eddigiektől eltérő formában mutatja, be s hívja fel a figyelmet, a felnőttképzést és annak életminőséget, megváltoztató hatását.

A Fórum elindítására 2006. március 6-án került sor egy országos szakmai találkozónak keretében, melyet a Fórum résztvevői számára szervezett képzés követett. A képzés célja elsősorban információszolgáltatás a felnőttoktatás és élethosszig tartó tanulás népszerűsítésének elméleti és gyakorlati kérdéseiről, az

önszerveződő érdekérvényesítésről, felnőttképzésben résztvevők jogairól és lehetőségeiről.

A Fórumba delegáló szervezetek célcsoportját azok a felnőttoktatással, képzéssel foglalkozó civil szervezetek és intézmények alkotják, amelyek az elmúlt 3 évben csatlakoztak a Művelődés Hete kampányhoz, vagy elfogadva annak célkitűzéseit és szemléletét felnőttképzési programjaikba bevont hallgatóikat mozgósítani kívánják. A program szakmai irányítását a Magyar Népfőiskolai Társaság látja el és témában tapasztalattal rendelkező további felnőttképzési ellátók, és népfőiskolák segítik.

További információk:

www.nepfoiskola.hu/muvhete

Fesztabum Zsófia

Kapcsolati címek

International Adult Learner's Week in Europe (IntALWinE)- Partners and Contacts

ÉSZTORSZÁG

Sirje Plaks
Association of Estonian
Adult Educators ANDRAS (AEAE)
Valge 10
Tallinn 11413
Estonia
sirje@andras.ee

BELGIUM

Kathleen Huet
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Hendrik Consciencegebouw –
7CO4
Koning Albertlaan II-laan 15
1210 Brussels
Belgium
kathleen.huet@ond.vlaanderen.be

FINNORSZÁG

Eeva-Inkeri Sirelius
Finnish Adult Education
Association (VSY)
Annankatu 12 A 15
00120 Helsinki
Finland
eeva-inkeri.sirelius@vsy.fi

BULGÁRIA

Maria Todorova
Sofia Office of the Institute for
International Cooperation/German
Adult Education Association
Ul. Knjaz Boris I 147
1000 Sofia
Bulgaria
todorova@iizdvv-bg.org

HOLLANDIA

Annelies Dickhout
CINOP
Postbus 1585
5200-BP Den Bosch
Netherlands
aDickhout@cinop.nl

CIPRUS

Klitos Symeonides
Cyprus Adult Education
Association
PO Box 24019
Nicosia
Cyprus
klitossy@cytanet.com.cy

IZLAND

Gyda Dröfn Tryggvadóttir
EDUCATE – Iceland
Grensavegur 16a
108 Reykjavik
Iceland
gyda@mennt.is

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

Francisca Martinez
National Institute of Adult
Continuing Education (NIACE)
Renaissance House
20 Princess Road West
Leicester LE1 6TP
United Kingdom
sica@niace.org.uk

LITVÁNIA

Vilija Lukosuniene
Lithuanian Association of Adult
Education
Gelezinio vilko 12-440
Vilnius
Lithuania
lssa@takas.lt

MAGYARORSZÁG

Fesztbaum Zsófia Éva
Hungarian Folk High School
Society
Puskin Utca 12
Budapest 1088
Hungary
zsofi@nepfoiskola.hu

NORVÉGIA

Berit Mykland
Norwegian Association for Adult
Education
PO Box 560 Sentrum
0105 Oslo
Norway
berit.mykland@vofo.no

ROMÁNIA

Ileana Boeru
Universitatea Populara Bucuresti
Bd. Nicolae Balcescu 18
Bucaresti Sector 1
Romania
updalles@pcnet.ro

SPANYOLORSZÁG

Isabel García-Longoria
Serrano/Montserrat Morales
Corraliza
Federación Española de
Universidades Populares
c/ Los Madrazo 3, 1º
28014 Madrid
Spain
info@feup.org

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

SZLOVÉNIA

Zvonka Pangerc Pahernik
Slovenian Institute for Adult
Education (SIAE)
Smartinska 134a
1000 Ljubljana
Slovenia
Zvonka.Pangerc@acs.si

SVÁJC

Ruth Jermann
Swiss Association for Adult
Education SVEB
Oerlikonerstrasse 38
8057 Zürich
Switzerland
ruth.jermann@alice.ch

UNESCO

Bettina Bochynek
UNESCO Institute for Education
Feldbrunnenstraße 58
20148 Hamburg
Germany
b.bochynek@unesco.org